

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

– doprinos održavanju
mira širom svijeta –

Centar za sigurnosne studije - BiH
Centre for Security Studies - BH

Activity supported by the
Canada Fund for Local Initiatives

Activité réalisée avec l'appui du
Fonds canadien d'initiatives locales

Canada

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

- doprinos održavanju mira širom svijeta -

Sarajevo, 2018. godine

IZDAVAČ

Centar za sigurnosne studije, Sarajevo

ZA IZDAVAČA

Denis Hadžović, direktor

UREDNIK

Sanjin Hamidičević

AUTORI

Denis Hadžović

Mirela Hodović

Aida Kržalić

ŠTAMPA

Sonic Studio, Sarajevo

ZA ŠTAMPARIJU

Emir Džinović

TIRAŽ

1000 primjeraka

**JAČANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA KROZ
ŠIRENJE ISKUSTAVA UČESNIKA U MIROVNIM MIŠIJAMA**

www.css.ba/step

Projekat „STEP – Jačanje institucionalnih kapaciteta kroz širenje iskustava učesnika u mirovnim misijama“ implementira Centar za sigurnosne studije, a finansijski podržava Kanadski fond za lokalne inicijative.

Activity supported by the
Canada Fund for Local Initiatives

Activité réalisée avec l’appui du
Fonds canadien d’initiatives locales

Canada

“Mišljenja sadržana u ovoj publikaciji ne odražavaju obavezno i mišljenja Vlade Kanade”

SADRŽAJ

OBRAĆANJE AMBASADORICE KANADE.....	5
PREDGOVOR.....	7
ANALIZA.....	9
UVOD.....	10
1. UČEŠĆE POLICIJSKIH STRUKTURA IZ BiH U MIROVNIM MISIJAMA.....	13
2. UČEŠĆE PRIPADNIKA MINISTARSTVA ODBRANE I ORUŽANIH SNAGA BiH U MIROVNIM MISIJAMA.....	15
3. ZAKLJUČAK I PREPORUKE.....	17
INTERVJUI.....	19
ARARANKOVIĆ Zvjezdana.....	20
BEĆIROVIĆ Irma.....	22
BRAJKOVIĆ Josip.....	24
ČAJIĆ Jasmin.....	26
ĐURIĆ Nenad.....	29
GAČIĆ Maja.....	31
HODŽIĆ Ahmedin.....	34
LEŽAJA Vesna.....	36
PEPIĆ Zoran.....	39
ŠEDO Vildana.....	42

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

LISTA SKRAĆENICA

ANA	Afganistanska nacionalna armija
ANSF	Afganistske snage za nacionalnu sigurnost
BiH	Bosna i Hercegovina
CFLI	Kanadski fond za lokalne inicijative
CSS	Centar za sigurnosne studije
EU	Evropska unija
FPU	Formirane policijske jedinice
ISAF	Međunarodne snage za sigurnosnu pomoć
MINUSMA	Multidimensionalna integrisana stabilizacijska misija Ujedinjenih naroda u Maliju
MINUSTAH	Misija Ujedinjenih naroda u Haitiju
MO BiH	Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine
MONUSCO	Misija organizacione stabilnosti Ujedinjenih naroda u Demokratskoj Republici Kongo
MUP KS	Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo
NATO	Organizacija Sjevernoatlantskog saveza
NTM-A	NATO misija obuke u Afganistanu
OS BiH	Oružane snage Bosne i Hercegovine
PSOTC	Centar za obuku za operacije podrške miru
RS	Republika Srpska
RSM	Misija "Odlučna podrška"
STEP	Jačanje institucionalnih kapaciteta kroz širenje iskustava učesnika u mirovnim misijama
UN	Ujedinjeni narodi
UNFICYP	Misija Ujedinjenih naroda na Kipru
UNMEE	Misija Ujedinjenih naroda u Eritreji/Etiopiji
UNMIL	Misija Ujedinjenih naroda u Liberiji
UNMIS	Misija Ujedinjenih naroda u Sudanu
UNMISET	Misija Ujedinjenih naroda u Istočnom Timoru
UNMISS	Misija Ujedinjenih naroda u Južnom Sudanu

**POUPART, Isabelle
Ambasador Kanade za Bosnu i Hercegovinu**

Poštovani čitatelji/čitateljice,

Kao odlučna graditeljica mira, Kanada ima dugu historiju doprinosa međunarodnom miru, sigurnosti i stabilnosti. Zapravo, prije nekoliko mjeseci obilježili smo 60. godišnjicu dodjele Nobelove nagrade za mir Lester B. Pearson-u, 14. premijeru Kanade, za njegov prijedlog za uspostavu mirovnih snaga Ujedinjenih naroda, kako bi se riješila kriza Sueskog kanala 1956. godine. Provedba Pearson-ovog plana, po kojem su Snage Ujedinjenih nacija za hitno reagovanje bile upućene u taj region da bi razdvojile zaraćene strane, u velikoj je mjeri zasluzna za izvlačenje svijeta s ruba rata na Bliskom Istoku. Zbog toga se Pearson obično smatra ocem modernih mirovnih misija, što je dovelo da Kanada postane nacija posvećena održavanju mira.

Već decenijama, mirovne operacije su pomogle u zaštiti miliona ugroženih ljudi pogodenih sukobima. Međutim, kontekst savremenih mirovnih operacija se promjenio. Današnji sukobi su sve neobuzdaniji, opasniji i složeniji. Promjena prirode mirovnih misija direktno je uticala na ulogu mirovnih snaga koje su postale aktivne učesnice u izgradnji mira.

U tom kontekstu, Vlada Kanade je prošlog novembra u Vankuveru bila domaćin Ministarske konferencije o mirovnim operacijama UN-a, koja se fokusirala na inovativne pristupe, uključujući i pružanje vojnih kapaciteta i programa obuke, unaprijeđivanje zaštite djece i povećanje učešća žena u mirovnim operacijama.

Ova posljednja tačka je od posebne važnosti za Vladu Kanade, obzirom na dokazanu povezanost između uključivanja žena u mirovne operacije i postizanja dugoročnog, održivog mira. Ne samo da je Kanada započela implementaciju svog drugog Državnog akcionog plana o ženama, miru i sigurnosti dvije sedmice prije Ministarske konferencije o mirovnim operacijama UN-a nego je i u Vankuveru naš premijer objavio Elsie inicijativu o ženama u mirovnim operacijama koja ima za cilj pružanje pomoći i podsticaja za povećanje udjela žena raspoređenih u mirovnim operacijama UN-a.

Kako se Bosna i Hercegovina uklapa u sve ovo? Bosna i Hercegovina doprinosi zajedničkim međunarodnim naporima u uspostavljanju i očuvanju mira i stabilnosti u svijetu već 17 godina. Iskustva i lekcije naučene od ženskih i muških pripadnika vojnih i policijskih struktura tokom postkonfliktne tranzicije u Bosni i Hercegovini također mogu biti od velikog značaja za međunarodne operacije podrške miru. U novembru prošle godine, bilo mi je iznimno zadovoljstvo da vidim Bosnu i Hercegovinu među skupinom inicijalnih zagovornika Vankuverskih načela o mirovnim operacijama i sprječavanju regrutovanja i korištenja djece vojnika - inicijative koju je pokrenuo umirovljeni kanadski general Romeo Dallaire.

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Zbog toga sam veoma zadovoljna što će Kanada, kroz uspješnu saradnju s Centrom za sigurnosne studije, olakšati napore usmjereni na jačanje institucionalnih kapaciteta kroz razmjenu iskustava učesnika iz Bosne i Hercegovine - kako muškaraca, tako i žena - u međunarodnim mirovnim misijama. Dijeljenjem otvorenih i iskrenih zapažanja o sopstvenim iskustvima i izazovima s kojima su se suočili, učesnici projekta „STEP“ značajno doprinose stalnoj diskusiji o poboljšanju efikasnosti mirovnih operacija. Oni također pokazuju da Bosna i Hercegovina kao država direktno doprinosi miru i sigurnosti širom svijeta.

Kao ambasadorici Kanade u Bosni i Hercegovini, bila mi je čast da dam svoj lični doprinos ovom dragocjenom projektu i nadam se da će čitanje ove publikacije inspirisati mnoge mlade ljudi, posebno mlade žene, da postanu odlučni graditelji mira i da izgrade sigurniji svijet.

Srdačan pozdrav,

Isabelle Poupart
Ambasadorica Kanade u Bosni i Hercegovini

PREDGOVOR

Od 2000. godine Bosna i Hercegovina (BiH) aktivno učestvuje u najvažnijim mirovnim misijama i operacijama podrške miru širom svijeta. Učešće u mirovnim misijama iz BiH su prvo uzeli policijski službenici i službenice od Istočnog Timora, Haitija, Kipra, Liberije, Sudana, do Južnog Sudana. Godinu kasnije, učešće su također uzeli pripadnici i pripadnice Oružanih snaga BiH i to u misijama u Etiopiji i Eritreji, Kongu, Iraku, Afganistanu, Maliju i Centralnoafričkoj Republici.

U publikaciji "**BiH u mirovnim misijama - doprinos održavanju mira širom svijeta**", se nalaze podaci o broju pripadnika policijskih struktura i oružanih snaga iz BiH, razvrstani po spolu, koji su učestvovali u mirovnim misijama, kao i podaci o broju trenutno raspoređenih učesnika iz navedenih struktura u mirovnim misijama. Uključen je i jednak broj intervjuja sa ženama i muškarcima pripadnika vojnih i policijskih struktura, odnosno njihova bogata i vrijedna iskustva učešća u mirovnim misijama, kao i riječi stručnjaka, koji su govorili o važnosti procesa učešća u misijama i reintegraciji učesnika u radnu sredinu nakon zavšetka mandata. U publikaciji se nalaze i preporuke za jačanje kapaciteta institucija za raspoređivanje budućih kandidata u mirovne misije te se nadamo da će predmetno istraživanje poslužiti svim zainteresovanim čitaocima, posebno onima koji nalaze interes da učestvuju u procesu održavanja mira.

Ujedno, koristimo priliku da se zahvalimo Vladi Kanade koja je finansijski omogućila realizaciju našeg projekta putem Kanadskog fonda za lokalne inicijative, intervjuisanim sagovornicama i sagovornicima koji su učestvovali u projektu, kao i institucijama sektora sigurnosti i odbrane koje su ustupile tražene podatke, čime su dali važan doprinos realizaciji ovog istraživanja i samog projekta.

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

ANALIZA

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

UVOD

Centar za sigurnosne studije (CSS) ima čast predstaviti izvještaj o rezultatima istraživanja sprovedenog u okviru šestomjesečnog projekta „Jačanje institucionalnih kapaciteta kroz širenje iskustava učesnika u mirovnim misijama“, koji finansijski podržava Vlada Kanade putem Kanadskog fonda za lokalne inicijative (CFLI).

Glavni cilj projekta je bio promovisanje i upoznavanje javnosti s učešćem pripadnika vojnih i policijskih struktura iz BiH u mirovnim misijama, s posebnim osvrtom na rodnu ravnopravnost te unapređenje procesa upućivanja, učešća i prilagodavanja nakon okončanja mandata pripadnika misija. Također, projektom se nastojalo utvrditi da li i u kojoj mjeri policijske agencije i Oružane snage Bosne i Hercegovine (OS BiH) koriste iskustva i znanja osoba koje su učestvovali u mirovnim misijama i operacijama, u cilju poboljšanja kapaciteta i raspoređivanja budućih kandidata u mirovne misije. Još jedan od ciljeva projekta je bio osnaživanje rodne ravnopravnosti kroz prezentaciju primjera uspješnog učešća žena i muškaraca u mirovnim misijama širom svijeta.

Predmetni projekat je uključivao dvije glavne aktivnosti. Prva se odnosila na obavljanje 10 intervjuja s osobama koje su učestvovali u mirovnim misijama i osobama odgovornim za regrutovanje, obuku i raspoređivanje osoblja u mirovne misije. Druga projektna aktivnost se odnosila na prikupljanje zvaničnih podataka i provođenje istraživanja o dosadašnjem učešću pripadnika policijskih struktura i pripadnika OS iz BiH u mirovnim misijama, o misijama u kojima su bili angažovani, kao i o trenutno raspoređenim učesnicima iz navedenih struktura u mirovnim misijama.

Prilikom analize dobijenih podataka pokušali smo pružiti i kvalitativne procjene o spolnoj strukturi učesnika, kao i odnosu broja vojnika, podoficira i oficira koji su do sada učestvovali u mirovnim misijama. U nastavku su predstavljeni najznačajniji i najinteresantniji podaci istraživanja.

Ključni nalazi

Prikupljeni podaci u okviru ovog istraživanja pokazuju da BiH učešćem u mirovnim misijama i operacijama podrške miru punih 17 godina značajno doprinosi u aktivnostima prevencije sukoba i izgradnje mira širom svijeta. Svoje prvo učešće u misiji, BiH je započela 2000. godine u okviru misije Ujedinjenih naroda u Istočnom Timoru (United Nations Mission of Support in East Timor - UNMISET), upućivanjem pripadnika policijskih struktura, a zatim 2001. godine slanjem pripadnika OS BiH u misiji u Etiopiji i Eritreji (UNMEE - United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea). Pored navedenih, BiH je uzela učešće u još 11 različitim mirovnim misijama pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda (UN), Sjevernoatlantskog saveza (NATO - North Atlantic Treaty Organization) i Evropske unije (EU), a u nekoliko od tih misija njen angažman i dalje je aktivan.

Od 2000. do 2017. godine ukupno 276 policijskih službenika je učestvovalo u mirovnim misijama UN-a, od toga 43 žene (15,58%). Najbrojnije učešće policijskih službenika i službenica je zabilježeno u misiji u Južnom Sudanu, gdje je učestvovalo 70 muškaraca i 16 žena pripadnika policijskih struktura. Međutim, treba napomenuti da su u svim mirovnim misijama u kojima je BiH učestvovala najbrojniji učesnici bili muškarci. Sličan trend primjetan je i na primjeru učešća pripadnika Ministarstva odbrane BiH (MO BiH) i OS BiH u operacijama podrške miru i mirovnim misijama širom svijeta. U periodu od 2001. do 2017. godine, od ukupno 1222 pripadnika MO i OS BiH koji su učestvovali u operacijama podrške miru i mirovnim misijama, 96 posto njih su bili muškarci. Iako žene imaju mnoge sposobnosti za pružanje značajnog doprisona miru i sigurnosti,

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

one su činile samo 4% od ukupnih sudionika iz sektora sigurnosti i odbrane u prevenciji sukoba i misijama izgradnje mira. Žene su također činile mali postotak oficira i podoficira iz redova MO i OS BiH koje su sudjelovale u prethodnim operacijama podrške miru i mirovnim misijama.

Ohrabrujuća je činjenica da se ukupan broj žena angažovanih u ovoj oblasti povećava iz godine u godinu, posebno u pogledu žena policijskih službenica iz BiH koje učestvuju u mirovnim misijama UN-a. Od 2000. do 2005. godine, procenat učešća žena policijskih službenica u misiji u Istočnom Timoru je iznosio 3%. Taj procenat je znatno povećan u narednim godinama, kada su pripadnice ovih struktura iz BiH uzele učešće u misijama u Haitiju, Kipru, Liberiji, Sudanu i Južnom Sudanu. Trenutno je u mirovnim misijama raspoređeno 36 policijskih službenika iz BiH, od toga je 28% žena. U odnosu na raniji period, također je primjetan i nešto veći procenat žena iz sektora odbrane u mirovnim misijama UN-a i operacijama podrške miru u kojima BiH trenutno učestvuje. U ovim misijama raspoređena su 66 pripadnika, od čega 5 žena ili njih 7,58%, a najviše ih je u činu vojnika. Također, treba napomenuti da je za sve pripadnike oružanih snaga koji odlaze u misije, kao i njihove porodice, MO BiH omogućilo podršku nekoliko psihologa. Proces rada sa svakim pripadnikom koji odlazi u misiju traje intenzivno godinu i po dana, a podrška psihologa je sve vrijeme dostupna i članovima njihove porodice. Međutim, pripadnici policijskih struktura iz BiH koji odlaze u mirovne misije još uvijek nemaju adekvatno razvijen program podrške psihologa, pogotovo nakon povratka iz misije, što u većini slučajeva otežava i njihovu integraciju u primarno okruženje. Podrška psihologa članovima porodica pripadnika policijskih struktura koje odlaze u misije je također nerazvijena.

Na kraju, treba napomenuti da prikupljeni podaci pokazuju da državni službenici, kao civilni eksperti, iz ministarstava unutrašnjih poslova na nivou entiteta i kantona, kao i iz državnih policijskih agencija, u dosadašnjem periodu nisu učestvovali u Mirovnim misijama. Zbog navedenog, nadležne institucije u BiH bi se trebale podsticati da kreiraju i omoguće sredstva za njihovo učešće u mirovnim operacijama u narednom periodu.

Državni kontekst

BiH je postala zemlja koja svojim djelovanjem radi na jačanju mira i stabilnosti u kriznim područjima. Danas, BiH dijeli terete, rizike, obaveze kao i benefite kolektivne sigurnosti sa zemljama članicama organizacija poput UN-a, NATO-a i EU, zaduženih za inicijaciju i provedbu operacija podrške miru.

Prvo učešće BiH u međunarodnoj mirovnoj misiji bilo je 2000. godine, kada su policajke i policajci upućeni u mirovnu misiju u Istočnom Timoru. Godinu dana kasnije, OS BiH su po prvi put učestvovali u operacijama podrške miru slanjem svojih članova u mirovnu misiju u Etiopiji i Eritreji. Od tada, kontingenti policije BiH su učestvovali u operacijama podrške miru u Haitiju, Kipru i Liberiji 2004. godine, nakon čega su slijedile mirovne misije u Sudanu i Južnom Sudanu. Pripadnici policijskih struktura i OS iz BiH su i danas nastavili svoj angažman u mirovnim misijama i operacijama podrške miru širom svijeta, čime je jasno da BiH iskazuje opredjeljenje da, kao odgovorna članica međunarodne zajednice, adekvatno doprinosi zajedničkim naporima za uspostavljanje i očuvanje mira i stabilnosti u svijetu. Tačnije, od početka angažovanja policijskih struktura i OS BiH, skoro 1.500¹ pripadnika sudjelovalo je u mirovnim misijama i operacijama podrške miru širom svijeta i taj broj se povećava sa svakom rotacijom.

Učešće, aktivnosti, postupak povlačenja te način finansiranja u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu u kojim sudjeluju pripadnici jedinica OS BiH, policijski službenici, državni službenici i zaposlenici uređuje se *Zakonom o učešću pripadnika oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima*². Ovaj Zakon je usvojen postfacto, odnosno nakon što su prvi policijski službenici poslati u mirovnu misiju još u toku 2000. godine. Zakonom se uređuju institucionalizirani postupci razmatranja i donošenja odluka o učešću

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

predstavnika BiH u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu. Istim zakonom je propisano da se u procesu određivanja sastava predstavnika BiH koji će se slati u operacije mora voditi računa i o stručnosti, zahtjevima misije, nacionalnoj zastupljenosti, i drugim uslovima vezanim za misiju, kao što su uslovi obuke.

Pored ovog zakona, značajni su i *Pravilnik o sudjelovanju pripadnika Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu*, kao i *Pravilnik o postupku upućivanja pripadnika policijskih službi u Bosni i Hercegovini u operacije podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu*. Svi učesnici u operacijama podrške miru su zakonski obavezni da prođu proces obuke koji se obavlja prije i neposredno nakon dolaska u misiju. Tijelo koje je ovlašteno za provođenje obuke je Centar za obuku za operacije podrške miru u Butmiru (Peace Support Operations Training Centre - PSOTC³), čiji su kursevi institucionalno akreditovani od UN-a i NATO-a, što u praksi znači da zadovoljavaju kriterije propisane od nosioca mirovnih operacija. Tokom treninga u PSOTC-u, predstavnici policijskih struktura i OS iz BiH se pripremaju i ospozobljavaju za rad u mirovnim operacijama, kao i za brojne izazove sa kojima se mogu susresti na terenu. Također, PSOTC "u predmisionoj obuci kandidata koristi i iskustva prethodnih učesnika mirovnih misija i to u svim fazama obuke, od planiranja, dizajniranja i izvođenja nastavnih sadržaja. Najčešće se koristi kombinacija predavanja, diskusija i praktičnih vježbi, a jedna od značajnih metoda jeste i interaktivna panel diskusija između lica koja su bila u misiji i polaznika kursa. Ovo daje učesnicima obuke mogućnost direktnog postavljanja pitanja od posebnog interesa u vezi sa misijom"⁴, koja je od neprocjenjive važnosti za dalju pripremu kao i za rad u misiji. Samim tim, PSOTC pored pružanja obrazovanja i obuke za operacije podrške miru, indirektno doprinosi promociji interesa BiH u svijetu.

Učešće pripadnika iz BiH u operacijama podrške miru je ocijenjeno pozitivno i na njih se može gledati kao na jedan vid ambasadora. Njihovi izvanredni uspjesi su privukli pažnju svjetskih medija kroz različite događaje u misijama gdje su učestvovali i za svoj profesionalan i predan rad su nagrađeni priznanjima UN-a, NATO-a i lokalnih vlada.

Na kraju, važno je naglasiti da BiH svojom participacijom u mirovnim misijama i operacijama podrške miru zanačajno doprinosi proširivanju međunarodnih odnosa BiH kroz stvaranje veza i kontakata, čime se unapređuje dijalog, promoviše posvećenost i jačanje kredibiliteta BiH.

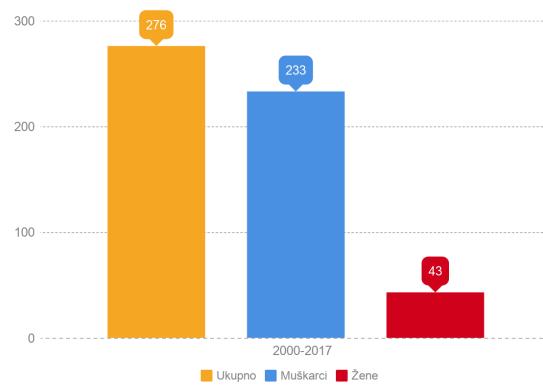

1. UČEŠĆE POLICIJSKIH STRUKTURA IZ BiH U MIROVNIM MISIJAMA

Policjske strukture BiH već punih 17 godina aktivno učestvuju u različitim međunarodnim operacijama izgradnje i očuvanja mira u svijetu. Ukupno gledajući, od 2000. do 2017. godine, 276 policijskih službenika učestvovalo je u Mirovnim misijama UN-a, od toga su 43 žene (15,58%).

Policjski službenici i službenice iz BiH prvi put su upućeni u Mirovnu misiju UN-a u Istočni Timor (UNMISSET - United Nations Mission of Support in East Timor). U toj misiji je od 2000. do 2005. godine učestvovao 31 policijski službenik iz BiH, među kojima je i 1 žena. Nakon toga, 2004. godine uslijedilo je učešće bosanskohercegovačkih policijskih službenika i službenica u Mirovnoj misiji UN-a u Haitiju (MINUSTAH - United Nations Stabilization Mission In Haiti), u kojoj je do 2006. učestvovalo 12 policijskih službenika, od čega su bile 3 žene.

Od 2004. godine, pripadnici policijskih struktura iz BiH su nastavili učešće u Mirovnoj misiji UN-a na Kipru (UNFICYP - United Nations Peacekeeping Force in Cyprus) i u Liberiji (UNMIL - United Nations Mission in Liberia). U Mirovnoj misiji na Kipru, pripadnici bosanskohercegovačkog kontingenta bili su raspoređeni na pozicijama vođe timova za civilna pitanja, za logistiku i druge rukovodeće pozicije. Mnogi od njih su zbog prirode navedenih poslova bili u kontaktu i sa civilnim stanovništvom te oružanim snagama sukobljenih strana. U UN misiji na Kipru do danas je učestvovalo ukupno 47 policijskih službenika, od toga 39 muškaraca i 8 žena.

Spolna struktura bh. policijskih službenika u mirovnim misijama

UNMIL je bila misija održavanja mira i jačanja kapaciteta lokalne policije u pružanju policijskog servisa građanima, a posebno ugroženim kategorijama. Jedna od naših sagovornica, koja je učestvovala u misiji UNMIL, istakla je da različiti zločini počinjeni protiv civila, posebno žena i djece, kao što su nasilje, seksualne eksploracije, zlostavljanje, sakaćenja genitalija i drugih, predstavljaju dugogodišnji problem u Liberiji, do te tačke da je za vrijeme njenog mandata, prijavljeno 24 do 30 slučajeva silovanja tokom jedne sedmice⁵. Bosanskohercegovački policijski službenici i službenice su u toj misiji obavljali različite poslove i zadatke, od policijskih savjetnika za određena pitanja, kao što je na primjer istraga krivičnih djela koja su bila uglavnom počinjena na štetu žena i djece, na kojima su pretežno bile angažovane žene policajke, do poslova vođe timova i pozicije kao što je zamjenik regionalnog komandanta. Do sada je u UN misiji u Liberiji učestvovao 81 policijski službenik iz BiH među kojima i 11 žena, a mnogi od njih su za profesionalan i predan rad dobili razne nagrade i priznanja od UN-a i lokalne vlade.

Godinu dana nakon osnivanja Mirovne misije UN-a u Sudanu (UNMIS - United Nations Mission in Sudan), učešće u toj misiji uzeli su i pripadnici bh. kontingenta. Mandat UNMIS misije je bio izgradnja kapaciteta, reforma i reorganizacija policije i u skladu s tim, bh. policijski službenici i službenice su obavljali različite poslove i zadatke. Provodili su obuke za lokalnu policiju, kao što su obuke samoodbrane, obuke za jačanje kapaciteta za prepoznavanje i otkrivanje krivotvorenenih dokumenata, savjetovanje vezano za rješavanje različitih slučajeva, poštivanje ljudskih prava, do poslova vođe timova i zapovjednika. Bosanskohercegovački pripadnici raspoređeni u toj misiji bili su i jedini koji su radili na planiranju i koordiniranju projektima ravnopravnosti spolova. U toj mirovnoj misiji je učestvovalo ukupno 19 policijskih službenika iz BiH, od čega i četiri žene. S obzirom da je dvadesetogodišnji građanski rat u Sudanu završen tek 2005. godine, ova misija je predstavljala značajan izazov policijskim službenicima koji su u njoj učestvovali.

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

S odcjepljenjem Južnog Sudana 2011. godine počeli su novi sukobi i nebrojni zločini nad civilnim stanovništvom, ali to nije spriječilo pripadnike bh. policijskih struktura da budu dio Mirovne misije UN-a u Južnom Sudanu (UNMISS - United Nations Mission in South Sudan). Tako je od 2011. godine, od kada mirovna misija u Južnom Sudanu postoji, pa do danas, učestvovalo ukupno 86 bh. policijskih službenika, odnosno 70 muškaraca i 16 žena.

Međutim, iz ovih informacija, kao i iz podataka u grafikonu ispod, može se primijetiti da je broj žena policijskih službenica iz BiH koje su učestvovalo u mirovnim misijama bio prilično nizak, pa se njihovo najbrojnije učešće u dosadašnjem periodu može smatrati upravo u mirovnoj misiji u Južnom Sudanu, gdje ih je bilo 16. Ipak, ohrabrujuća činjenica je da se procentualno učešće žena policijskih službenica iz BiH u ovoj oblasti relativno povećalo od njihovog učešća u misiji u Istočnom Timoru i trenutno iznosi 28 posto⁶.

Od 14 policijskih službenika iz BiH, koji su vršili profesionalne i poluprofesionalne pozicije u okviru različitih misija UN-a, samo su četiri bile žene. U Afganistanu, Južnom Sudanu i Brindiziju u Italiji u UN-ovoј logističkoj bazi bilo je raspoređeno 5 policijskih službenika i službenica, od čega 3 muškarca i 2 žene, a troje njih još uvijek se nalaze u tim misijama. Također, u mirovnim misijama u Kongu, Kipru, Libiji i Somaliji, ekspertske pozicije obavljalo je ukupno 9 policijskih službenika, među kojima i 2 žene policajke.

Podaci pokazuju da u dosadašnjem periodu državni službenici, kao civilni eksperti, iz ministarstava unutrašnjih poslova na nivou entiteta i kantona, kao i iz državnih policijskih agencija nisu učestvovali u Mirovnim misijama, jer BiH još uvijek nema u potpunosti razvijene mehanizme za angažovanje civila u mirovnim misijama.

Misije u kojima su učestvovali policijski službenici BiH

1 - UNMSET (Mirovna misija Ujedinjenih naroda Istočni Timor); 2000.-2005. god.; 31 policijski službenik / 1 žena

2 - UNMIL (Mirovna misija Ujedinjenih naroda Liberija); od 2004. god. do danas; 81 policijski službenik / 11 žena

3 - UNFICYP (Mirovna misija Ujedinjenih naroda na Kipru); od 2004. god. do danas; 47 policijskih službenika / 8 žena

4 - MINUSTAH (Mirovna misija Ujedinjenih naroda Haitija); 2004.-2006. god.; 12 policijskih službenika / 3 žene

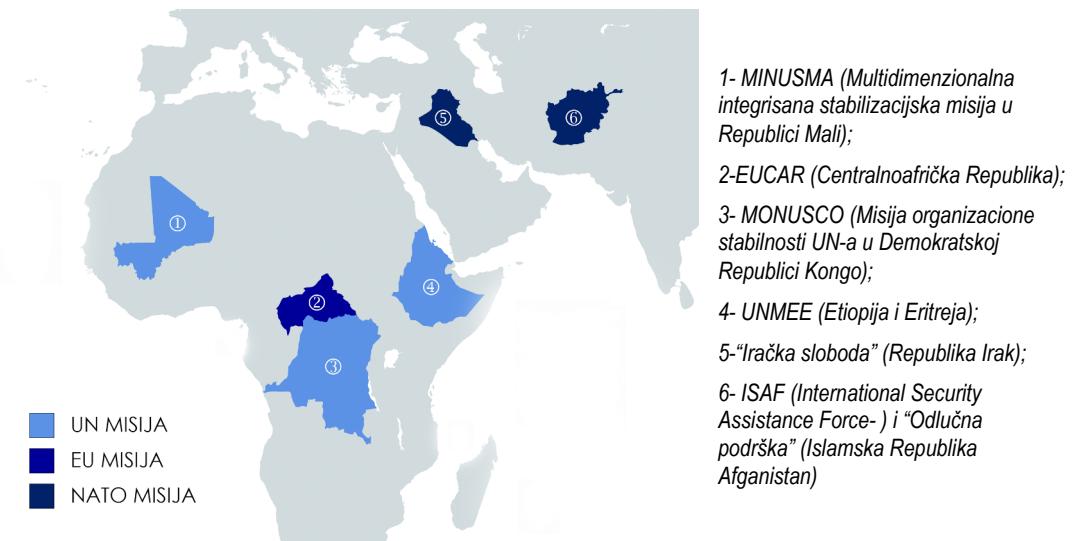
5 - UNMIS (Mirovna misija Ujedinjenih naroda Sudan); 2006.-2011. god.; 19 policijskih službenika / 4 žene

6 - UNMISS (Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Južnom Sudanu) od 2011. god. do danas; 86 policijskih službenika / 16 žena

2. UČEŠĆE PRIPADNIKA MINISTARSTVA ODBRANE I ORUŽANIH SNAGA BiH U MIROVNIM MISIJAMA

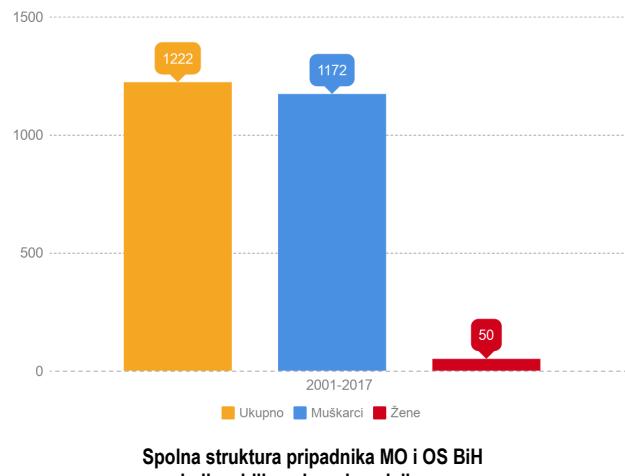
Pripadnici MO i OS BiH su od 2001. godine kroz realizaciju različitih misija imali čast i privilegiju da daju svoj lični doprinos naporima u jačanju mira, stabilnosti i sigurnosti u svijetu. Učestvovali su i dalje značajan doprinos u aktivnostima izgradnje demokratskih državnih institucija vlasti, jačanja kapaciteta odbrambenog i sigurnosnog sektora, poštovanju ljudskih prava i sloboda. U okvirima i granicama svojih profesionalnih i ljudskih mogućnosti, pripadnici MO i OS BiH i dalje pružaju pomoći u kriznim žarištima širom svijeta. U dosadašnjem periodu, OS BiH su bile uspješno anagažovane u nekoliko operacija podrške miru i to u Etiopiji i Eritreji, Iraku, Afganistanu, Demokratskoj Republici Kongu, Maliju i Centralnoafričkoj Republici.

Pregled mirovnih misija u kojima su učestvovali predstavnici MO i OS BiH

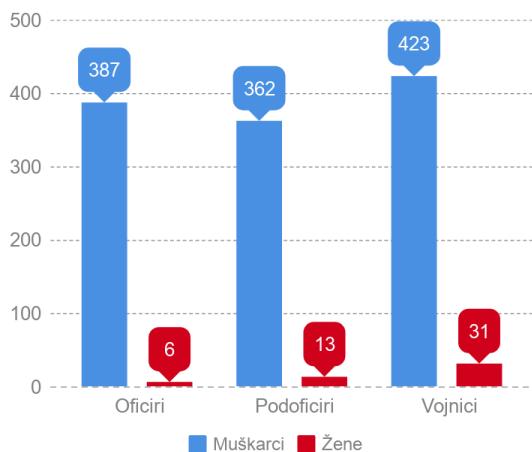
Ukupno gledajući, u navedenim misijama su učestvovala 1222 pripadnika MO i OS BiH, od čega je bilo 50 žena ili u procentima izraženo 4%⁷.

Kao što se može vidjeti, žene pripadnice MO i OS BiH su također bile zastupljene u veoma malom procentu u dosadašnjim operacijama podrške miru i mirovnim misijama. Ipak, pozitivno je da su, i u tako malom broju, bile prisutne u kategorijama oficira, podoficira i vojnika. Tako na primjer, u ranije spomenutim misijama, bilo je raspoređeno 6 žena oficira, 13 žena podoficira i 31 vojnikinja.

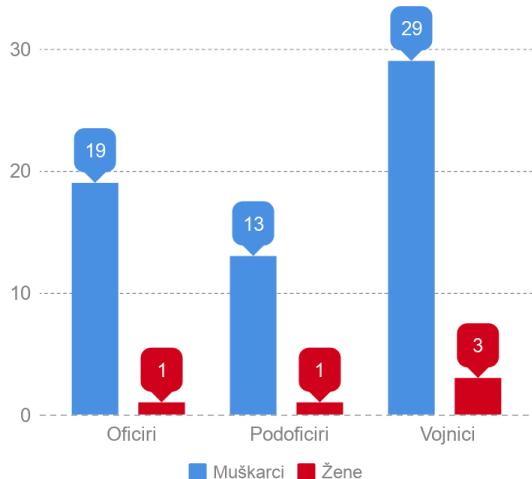
BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Spolna struktura oficira, podoficira i vojnika MO i OS BiH u mirovnim misijama

Trenutno, OS BiH imaju 66 pripadnika, od čega je i 5 žena, u činu vojnika, podofiira i oficira, raspoređenih u angažovanih u UN misijama i operacijama podrške mira u Republici Kongo, Republici Mali i Centralnoafričkoj Republici na afričkom kontinentu te islamkoj Republici Afganistan u Aziji.

Svi pripadnici MO i OS BiH koji učestvuju u mirovnim misijama i operacijama podrške mira imaju i značajnu podršku nekoliko psihologa MO BiH. Psiholozi MO BiH su također dostupni i za članove porodice pripadnika koji odlazi u misiju. Ovaj vid podrške je veoma značajan i doprinosi da pripadnici iz ovih struktura, prije svega psihički budu dobro pripremljeni za odlazak u misiju, ali i da se porodice pripreme za period odsustva člana porodice koji se nalazi u misiji.

Spolna struktura pripadnika MO i OS BiH koji su trenutno raspoređeni u mirovnim misijama

3. ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Na temelju prikupljenih informacija, može se vidjeti da BiH aktivno učestvuje u raznim međunarodnim operacijama izgradnje i očuvanja mira u svijetu, raspoređivanjem policijskog i vojnog osoblja. Tokom posljednjih 17 godina ukupno 1498 pripadnika i pripadnica policijskih struktura i OS iz BiH je učestvovalo u mirovnim misijama i operacijama podrške miru pod okriljem UN-a, NATO-a i EU.

Većinu predstavnika koje je BiH uputila u mirovne misije i operacije podrške miru činili su muškarci (94%). Iako je istraživanje pokazalo da punopravno uključivanje žena u mirovne i sigurnosne aktivnosti daje bolje rezultate, samo mali broj predstavnica iz sektora sigurnosti i odbrane je učestvovalo u procesima sprječavanja sukoba i procesima izgradnje mira. Međutim, ohrabrujuća činjenica je da se procenat učešća žena u ovoj oblasti povećava iz godine u godinu, što je posebno vidljivo na primjeru žena policijskih službenica iz BiH koje učestvuju u mirovnim misijama UN-a.

Bez obzira na uočeni trend rasta broja žena u mirovnim misijama, u budućnosti BiH bi trebala da promoviše i teži ka većem učešću žena, posebno žena iz sektora odbrane. Podaci pokazuju da je učešće žena iz sektora odbrane iz BiH u mirovnim misijama i operacijama podrške miru od 7,58 posto znatno manje i u odnosu na pojedine države u regionu, kao što je Srbija, gdje "zastupljenost žena od ukupnog broja pripadnika Vojske Srbije angažovanih u multinacionalnim operacijama, iznosi 10,06%"⁸. Uključivanje većeg broja žena u mirovnim misijama ne odnosi se samo na pitanja ravноправnosti spolova, već bi pozitivno utjecalo na uslove i veću efikasnost operacija u mirovnim misijama. Žene igraju ključnu ulogu u odbrani ljudskih prava i pregovaranju o miru; one donose različite perspektive i prioritete u postupke sprječavanja sukoba, rješavanja i izgradnje mira. Osim toga, žene lakše komuniciraju sa određenim kategorijama lokalnog stanovništva i mogu doprinijeti većem razumijevanju položaja i potreba lokalne ženske populacije.

Također, preporučuje se da, pored Centra za obuku za operacije podrške miru, institucije kao što su Ministarstvo sigurnosti i MO BiH u većoj mjeri koriste iskustva i znanja učesnika mirovnih misija i da uspostave institucionalizovane kanale prenošenja znanja i iskustava iz mirovnih misija u sistem sigurnosti i odbrane. Na ovaj način bi svaka institucija, pogotovo policijske agencije, koje slanjem svojih pripadnika učestvuju u mirovnim misijama, pomogla u treniranju i obuci budućih kandidata za mirovne misije, što bi ujedno doprinijelo i poboljšanju njihovih kapaciteta za raspoređivanje budućih učesnika u misiji.

Tokom predmisione obuke, važno je da se svi kandidati za učešće u mirovne misije upoznaju sa kulturom, tradicijom i zakonima zemlje u kojoj će služiti, uključujući lokalne pristupe prema polu. Važno je, također, da policijske institucije omoguće adekvatan program podrške psihologa, svojim pripadnicima nakon povratka iz misije, i da po uzoru na MO BiH i OS BiH, koji su razvili program psihološke podrške za porodice pripadnika MO/OS BiH, obezbjede mehanizam podrške i porodicama pripadnika policijskih struktura koje odlaze u mirovnu misiju. Na poslijetku, preporuka je da nadležne institucije izvrše dopune postojećih zakonskih odredbi i donesu potrebne pravilnike kako bi se omogućilo slanje civila iz BiH u mirovne misije.

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

ZABILJEŠKE:

- 1 Podaci su prikupljeni od Ministarstva sigurnosti i MO BiH u oktobru 2017. godine.
- 2 Zakon o učešću pripadnika oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu (Službeni glasnik BiH, broj: 14/2005).
- 3 PSOTC je regionalni centar za obuku i obrazovanje koji učestvuje u profesionalnom razvoju OS BiH i svojim aktivnostima podržava doprinos BiH međunarodnom miru i sigurnosti.
- 4 Više o ovome vidjeti u intervjuu s gospodinom Jasminom Čajićem, komandantom PSOTC-a u Butmiru.
- 5 Intervju s gospodom Vildanom Šedo, učesnicom Mirovne misije u Liberiji. Gospođa Šedo je istražiteljica u Odjeljenju kriminalističke policije Stari Grad, Prva policijska uprava Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.
- 6 Podaci prikupljeni od Ministarstva sigurnosti BiH 16. 10. 2017. Trenutno je u mirovnim misijama raspoređeno 36 policijskih službenika iz BiH, od toga je 10 žena (28 posto).
- 7 Podaci prikupljeni od MO BiH 18.09.2017. godine.
- 8 Politički Savet za sprovođenje Nacionalnog Akcionog plana za primenu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija – Žene, mir i bezbednost u Republici Srbiji (2010–2015) - Izveštaj o sprovođenju Nacionalnog Akcionog plana za primenu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija – Žene, mir i bezbednost u Republici Srbiji (2010-2015) u 2015. godini, strana 30.

INTERVJUI

**"Najvažnije se dobro
psihički pripremiti za
odlazak u mirovnu misiju"**

ARARANKOVIĆ, Zvezdana
Voditeljica tima pasoške kontrole
Jedinica Granične policije
Aerodrom Sarajevo

Fotografija: Privatna arhiva

**Gdje i koliko dugo ste bili u mirovnoj misiji i
kakvo je Vaše generalno iskustvo?**

Prvi put sam bila angažirana u mirovnoj misiji UN-a u Sudanu (United Nations Mission in Sudan - UNMIS) u periodu od 24. septembra 2008. do 24. oktobra 2010. godine, a drugi put sam bila dio mirovne misije UN-a u Južnom Sudanu (United Nations Mission in the Republic of South Sudan - UNMISS) od 20. marta 2016. do 19. septembra 2017. Tokom svoja dva angažmana stekla sam različita iskustva, budući da su mandati ovih misija različiti. Mandat UNMIS misije je bio izgradnja kapaciteta, reforma i reorganizacija policije, dok je UNMISS-ov mandat zaštita civila. Međutim, ono što je zajedničko ovim misijama je upoznavanje kulturoloških razlika, što me je neminovno obogatilo kao osobu te upoznavanje drugih kolega i načina na koji oni obavljaju policijske poslove.

**Koji su Vam oblici formalne i neformalne pripreme
za mirovne misije najviše pomogli tokom
angažmana?**

Od 2012. godine, svi policijski službenici koji žele da budu dio mirovnih misija moraju proći predmisionu obuku koju organizuje Ministarstvo sigurnosti BiH. Ova obuka se sprovodi u PSOTC u Butmiru. Uspješan završetak ove obuke je jedan od uslova koji policijski službenici moraju ispuniti da bi bili upućeni u mirovnu misiju. Što se tiče neformalne pripreme, meni je lično od velike pomoći bio savjet kolege koji se već nalazio u UNMIS misiji u Sudanu. Sugerisao mi je na koji način se najbolje pripremiti i njegovi savjeti su mi zaista puno pomogli. Isto tako, značajan vid neformalne pripreme je bilo druženje sa kolegama koji su bili povratnici iz različitih misija, koji su nam održali prezentacije o tome šta možemo očekivati po dolasku u mirovnu misiju. U suštini, najvažnije je se dobro psihički pripremiti za odlazak u mirovnu misiju jer je to velika promjena, radi se o drugom kontinentu i o višemjesečnom boravku u potpuno drugaćijem svijetu.

**Opišite nam Vaše dnevne radne zadatke tokom
trajanja misije?**

Za vrijeme prvog angažmana u UNMIS misiji u Sudanu obavljala sam različite poslove i zadatke, od rada sa lokalnom policijom, savjetovanja vezano za rješavanje različitih slučajeva i poštivanje ljudskih prava do obavljanja poslova vođe tima na aerodromu u Jubi. Također sam radila kao Zamjenica komandira sektora 1 Juba te kao instrukturica lokalne policije s ciljem izgradnje njihovih kapaciteta za prepoznavanje i otkrivanje krivotvorenih dokumenata.

U toku svog mandata u trajanju od 18 mjeseci bila sam i Komadant BiH policijskog kontingenta u Sudanu. Tokom angažmana u drugoj misiji u UNMISS-u u Južnom Sudanu radila sam na poslovima i zadacima

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

zaštite civila u kampu gdje su smještena raseljena lica. Vršili smo poslove kontrole osoba na ulaznim tačkama u kamp i sprovodili pregledе šatora u cilju pronalaska zabranjenih stvari kako se ne bi narušila sigurnost ljudi koji tu žive. Posao Vođe tima policije koji sam obavljala u zajednici u terenskom uredu u Jubi, odnosio se na održavanje reda i mira unutar kampa. Kao Vođa tima organizovala sam i provela trening od 5 dana na temu "Razumjevanje sigurnosti unutar kampa za zaštitu civila" za 400 pripadnika lokalne policije, koji kao volonteri rade i pomažu policijskim snagama UN. Također sam radila kao trener u okviru projekta "Zajednička integrisana policija" na obuci koja je trajala 6 sedmica.

Koje su to prednosti i poteškoće boravka u mirovnoj misiji?

Boravak u mirovnoj misiji donosi sa sobom predivno životno i profesionalno iskustvo. Tokom boravka u misiji upoznaju se kolege i koleginice iz različitih država, sa svim onim što njihove kulturne, tradicijske i druge različitosti nose. Meni najveće lično postignuće predstavljaju vrlo kvalitetna prijateljstva koja mi je boravak u misiji omogućio. U određenoj mjeri, poteškoću predstavlja različitost uslova rada tokom boravka u misiji, ali se nakon izvjesnog vremena navikne na takve uslove rada i života. Međutim, navjeća poteškoća angažmana u mirovnoj misiji je odvojenost od porodice i prijatelja.

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Tokom angažmana u mirovnim misijama definitivno se stječe veliko profesionalno, ali i lično iskustvo. Nadograđujemo se profesionalno i individualno i vrlo često se desi da kolege nakon što završe misiju opredjeljuju se za profesionalne angažmane u UN-u. Također, u misiji upoznajete ljudе različitih profila, stječete razna prijateljstva i širite vaše poslovne kontakte. Jedan od razloga zašto se policijski službenici odlučuju priključiti mirovnoj misiji također je i veća finansijska stabilnost.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnim misijama?

Budući da sam kao žena i policijski službenik bila angažovana u mirovnoj misiji u više navrata, lično su mi poznate prednosti angažmana žena na ovim poslovima. U mirovnim misijama, žene su pokazale

da mogu da rade rame uz rame sa muškim kolegama u svim uslovima i da su spremne da odgovore na sve postavljene poslove i zadatke jednako dobro kao i njihove muške kolege.

Šta mislite o položaju žena u mirovnim misijama i kakvo je Vaše lično iskustvo?

Žene nisu dovoljno zastupljene na rukovodnim položajima u misiji, barem je to slučaj na primjeru UNMISS misije u Južnom Sudanu. Jedan od razloga je da žene možda nemaju dovoljno samopouzdanja, u zavisnosti iz koje su države te kakvog su profesionalnog profila. Primjetila sam također da neke od koleginica nisu zainteresirane za rukovodne pozicije. Moje lično iskustvo iz mirovne misije je odlično, sve poslove i zadatke sam obavljala na profesionalan i korektan način, odnosila se sa poštovanjem prema kolegama i lokalnom stanovništvu i na isti mi je način uzvraćeno.

S obzirom na Vaše iskustvo stečeno u mirovnim misijama, koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

Kao instruktorka na predmisionoj obuci, tokom treninga, kolege i koleginice uvijek savjetujem da se odnose prema drugima na način na koji bi voljeli da se drugi prema njima odnose, sa poštovanjem. Po odlasku u UN misije, mi smo, prije svega, ambasadori UN-a, države BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, policijske agencije iz koje dolazimo pa tek onda individue i zato moramo voditi računa kako se ponašamo u toku radnih sati i u slobodno vrijeme.

Potencijalnim koleginicama mogu poručiti ako imaju želju da budu dio misije, da ne odustaju od te želje bez obzira na uslove rada i života u misiji te da nema tog zadatka na koji ne mogu odgovoriti ukoliko su spremne da daju svoj maksimum. Iskustvo stečeno u misiji je neprocjenjivo i dok to sami ne iskusite niko vam to ne može prepričati.

Fotografija: Privatna arhiva

“Učestovati u mirovnoj misiji je ogromno iskustvo, koje se ne može steći nigdje drugo i nema cijenu”

BEĆIROVIĆ, Irma
Vojnkinja I klase,
Vojna policija BiH

Fotografija: Privatna arhiva

Gdje i koliko dugo ste bili u mirovnoj misiji i kakvo je Vaše generalno iskustvo?

U periodu od januara do septembra 2013. godine boravila sam u mirovnoj misiji u Kandaharu u Islamskoj Republici Afganistan. Misija je bila vojno-poličkog karaktera, a iz Bosne i Hercegovine (BiH), osim mene, u misiji je učestvovalo još 26 pripadnika iz bataljona vojne policije i bili smo u sastavu američkog kontingenta. Naš zadatak bila je pratnja konvoja, a ja sam pored toga bila dio tima žena koje su obučavale žene policajke Afganistana. Iskustvo stećeno u mirovnoj misiji je jedinstveno, kako na vojnem polju, tako i u privatnom životu. Kao vojnik, postanete sposobniji i spremniji, zbog čega smatram da bi svako od nas, profesionalnih vojnika, trebao proći kroz misiju, da bi znao zašto zapravo radi ovaj posao. Tokom misije, najviše me dojmio način života, kultura, tradicija i običaji lokalnog stanovništva u Afganistanu.

Koji su Vam oblici formalne i neformalne pripreme za mirovne misije najviše pomogli tokom angažmana?

Kada je riječ o formalnoj pripremi, prije odlaska u mirovnu misiju prošli smo kroz predmisionu obuku u trajanju od šest mjeseci. Obuka je jednim dijelom održana u BiH, a u dva navrata smo išli u Saveznu Republiku Njemačku i jednom u Sjedinjene Američke Države. Predmetna obuka podrazumijevala je razne aspekte pripreme za mirovnu misiju, poput prve pomoći, rada na terenu, pratnje konvoja i slično. Tokom ove faze, upućeni smo i u način života u mjestu gdje odlazimo u mirovnu misiju, kroz prezentacije i razgovor sa kolegama koje su već boravile u istim i sličnim misijama. Također, tokom obuke često smo imali provjere fizičke spremnosti, kako bi utvrdili naš napredak. Što se tice neformalne pripreme, meni lično su bile najvažnije psihičke pripreme te podrška kolega sa kojima sam bila na obuci, jer smo bili dobar tim, pomagali se međusobno, davali savjete i ohrabivali, kako prije, tako i tokom misije. Razgovor sa psihologom je, naravno, bio od velikog značaja za pripreme, ali je ovaj drugi aspekt, posebno po dolasku u misiju bio od neprocjenjivog značaja, jer smo kao tim više suočjećali i međusobno se razumjeli, jer smo u istoj situaciji.

Opišite nam Vaše dnevne radne zadatke tokom trajanja misije?

Osnovni posao vojne policije u mirovnoj misiji u Kandaharu u Afganistanu bila je pratnja konvoja i osiguranje tog područja, kao i pružanje pomoći pri obučavanju vojne policije Afganistana. Usko smo sarađivali sa njihovom lokalnom policijom i pomagali im u svakodnevnom radu. Također sam bila i u sastavu ženskog personala koji je bio zadužen za obuku žena policajki u Afganistanu i kroz tu obuku sam zapazila da one ne znaju mnogo stvari neophodnih za rad, kao što je na primjer prva pomoć.

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Koje su to prednosti i poteškoće boravka u mirovnoj misiji?

Prednost boravka u mirovnoj misiji je, prije svega, iskustvo koje stječete na poslovnom, ali i ljudskom planu. Tokom boravka u misiji jednostavno sazrete kao osoba, promijenite poglede na život i mnoge stvari koje vam do momenta pred dolazak u misiju nisu bile od posebnog značaja. Tih osam mjeseci, koliko sam ja boravila u misiji, imate utisak da dok ste tamo, boravite u nekom drugom svijetu, izolovani ste od svakodnevnih stvari, nemate privatni život i rutina poslova vam je iz dana u dan ista. Zbog toga ste primorani da se fokusirate na samu misiju, na posao koji obavljate i ljudi oko sebe.

Fotografija: Privatna arhiva

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Osnovna beneficija je to što sam stekla veoma dobre prijatelje za cijeli život. U svakom trenutku su bili tu za mene, kao i ja za njih, i naš odnos neću nikada zaboraviti. Što se tiče posla, napredovala sam kao vojnik i stekla sam veoma značajno životno iskustvo. Pored toga, usavršila sam i engleski jezik, obzirom da sam 8 mjeseci svakodnevno koristila samo taj jezik. Što se tiče finansija, mislim da to i jeste jedan od razloga zbog kojih ljudi odlaze u mirovne misije, ali kada bi mi neko sada rekao da odem u misiju, koja ne bi bila plaćena ili bi bila plaćena duplo manje, svejedno bih otišla. Učestovati u mirovnoj misiji je ogromno iskustvo, koje se ne može stići nigdje drugo i nema cijenu.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnim misijama?

Angažman žena u mirovnim misijama je jako bitan, jer mnogi zadaci u misiji se ne mogu raditi bez žene. Jedan od primjera je pretres prilikom ulaska u bazu, koji sam, u slučaju ženskih osoba, morala obavljati ja ili neka od kolegica iz drugog tima. Što se tiče poslova i zadatka općenito, obavljala sam iste zadatke kao i moje muške kolege i od mene se očekivalo jednakо kao i od muških pripadnika da te zadatke obavim uspješno. Dakle, ni u kojem slučaju nisam primjetila da se na mene kao ženu gleda drugačije u profesionalnom smislu, bez obzira na stereotipe da ste kao žena pomalo plašljiva i da morate malo više raditi kako bi ste se dokazali da ste u istom rangu sa muškarcima u ovoj profesiji.

Šta mislite o položaju žena u mirovnim misijama i kakvo je Vaše lično iskustvo?

U mirovnoj misiji, žene su ravnopravne sa muškarcima, oni primaju iste iznose novca za posao koji obavljaju i od njih se jednakо očekuju rezultati. Smatram da ne treba biti podjele ili razlike između muškarca i žene u misiji. Svaka žena koja ode, spremna je, i zna zasto je otišla u misiju i šta joj je činiti. Što se tiče mog iskustva, mislim da mi je najviše pomoglo što sam se psihički pripremila za tu ulogu, znala gdje idem i tamo prihvatala okolnosti kakve jesu.

S obzirom na iskustvo stečeno u mirovnim misijama, koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

U mirovnoj misiji stječete iskustvo kakvo ne možete stići ovdje. To što sam vidjela i naučila tamo, ne bih mogla vidjeti ni naučiti nigdje drugo. Moj način gledanja na vojsku i život općenito dosta se promijenio i sada drugačije gledam i na svoju uniformu. Svim budućim kandidatima preporučila bih da se dobro psihički pripreme za odlazak u mirovnu misiju, da tamo uspješno izvršavaju sve zadatke koji im se povjere, čuvaju sebe i druge, i funkcionišu kao tim, jer kao pojedinac ne mogu mnogo uraditi.

“Oružane snage Bosne i Hercegovine svojim zalaganjem, profesionalnošću i iskustvom doprinose miru u svijetu”

BRAJKOVIĆ, Josip
Pukovnik
Zajednički štab OS BiH

Gdje i koliko dugo ste bili u mirovnoj misiji i kakvo je Vaše generalno iskustvo?

Do sada, učestvovao sam u tri različite mirovne misije u Islamskoj Republici Afganistan u sklopu koalicijskih snaga. Moje prvo sudjelovanje u misiji bilo je 2012. godine, u sklopu američko-jadranske inicijative A-5, NATO Training Mission Afghanistan (NTM-A), u kojoj su sudjelovale sve zemlje našeg okruženja, izuzev Srbije. Druge dvije misije bile su u okviru postrojbe za osiguranje i zaštitu objekata i osoba (Force Protection Unit - FPU). Tačnije, druga misija, International Security Assistance Force (ISAF) je bila sa danskim kontingentom, gdje smo na jugu Afganistana provodili zadaće osiguranja dijela baze Bastion, dok je treća misija, Resolute Support Mission (RSM) bila u bazi Bagram, gdje smo radili, također, zadaće osiguranja za američku vojsku i stekli ogromno povjerenje koalicijskih partnera. U misijama se stekne ogromno iskustvo u radu s različitim nacijama i kulturama i to se ne može ničim nadomjestiti. Odlaskom u mirovnu misiju, svaki vojnik dosta toga nauči i usavrši te stekne iskustvo koje mu može biti satisfakcija za daljnji rad nakon povratka u matičnu državu. Meni je osobno bila ogromna satisfakcija da naučim što više o NATO standardima i da danas mogu da ih primjenjem u mojoj radu sa svojim kolegama na trenutnom radnom mjestu.

Koji su Vam oblici formalne i neformalne pripreme za mirovne misijenajviše pomogli tokom angažmana?

U OS BiH postoje norme i standardi koje svaki vojnik mora zadovoljiti da bi otisao u mirovnu misiju. Uglavnom, svi moraju proći kroz tri faze izobrazbe. Prva faza je individualna, gdje se svaki kandidat osobno priprema kroz adekvatnu literaturu i kroz naučene lekcije. Druga faza podrazumijeva kolektivnu obuku, dok je treća direktno usredotočena na misiju. U vrijeme kada sam se pripremao za misiju u

Fotografija: Privatna arhiva

Islamskoj Republici Afganistan, imao sam sreće, jer je mobilni tim Sjedinjenih Američkih Država dolazio dva puta kod nas u BiH i pripremao nas. Mogu reći da sam najviše naučio od ljudi koji su osobno prošli kroz misije u Iraku i Afganistanu.

Opišite nam Vaše dnevne radne zadatke tokom trajanja misije?

U prvoj mirovnoj misiji bio sam Načelnik stožera škole vojne policije internacionalnog mentorskog tima NATO Training Mission - NTM. Provodili smo različite vojno-poličijske obuke sa pripadnicima Afganistanske Nacionalne Armije (ANA). Konkretno, moja zadaća je bila mentoriranje i nadziranje rada Načelnika stožera škole vojne policije ANA. Tijekom te misije dobro smo surađivali, svakodnevno nadgledali obuku, na licu mjesta pravili korekcije i dogovarali jasne planove za svaki dan tijekom boravka u misiji. Za šest rotacija, uspjeli smo u dobroj mjeri osposobiti afganistanske snage da sami „proizvedu“ vojno-poličijske službenike koji mogu adekvatno obavljati vojno-poličijske zadaće na području Afganistana. Također, moram dodati da se prva misija totalno razlikuje od druge dvije, gdje nismo imali toliko svakodnevnog dodira s

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

afganistanskim snagama sigurnosti. Misije "Force Protection Units" (FPU) su specifične. Bio sam zapovjednik kontingenta FPU, i postrojba kojom sam zapovjedao provodila je zadaće osiguranja osoblja i objekta koalicijskih snaga 24 sata tijekom cijele misije.

Koje su to prednosti i poteškoće boravka u mirovnoj misiji?

Krenuću najprije od poteškoća. Po meni je pravi izazov otići prvi put u mirovnu misiju, jer nije baš zgodno kada idete šest mjeseci u neko područje gdje nikad niste bili. Potrebna vam je dobra psihofizička priprema. Mene kao zapovjednika, uz sve ostale pripreme, individualno je pripremao i psiholog OS BiH jer sam imao veliku odgovornost u misiji. Vojnicima, koje sam vodio u misiju, morao sam biti prije svega zapovjednik, a onda i suborac, obitelj i njihov prijatelj, tako da je veoma važno da ste psihički spremni na tu ulogu. Tijekom boravka u misiji, jednu od poteškoća predstavlja odvojenost od obitelji. Pošto sam oženjen i imam suprugu i dvoje djece, bilo je jednako važno pripremiti i obitelj prije odlaska u misiju, jer su sva ona zaduženja, koja sam ja vodio, prenesena na suprugu i djecu. Po meni, prednosti boravka u misiji su prvenstveno praksa koju stječete na terenu, odnosno mogućnost da praktično usvajate NATO standarde, kao i boravak u internacionalnom okruženju gdje imate prigodu usavršiti engleski jezik. Dodao bih također i razna prijateljstva koja sam stekao u misiji.

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Kao što sam prethodno rekao, za mene je najveća satisfakcija u mirovnoj misiji bila usvojiti NATO standarde. Pored toga, usavršio sam i strani jezik, a sve skupa mi je pomoglo da u međuvremenu napredujem u profesionalnoj karijeri. Angažmanom u mirovnoj misiji, financijski aspekt naravno dobro dođe, ali nije na prvom mjestu. Smatram da su iskustvo, znanje i standardi koje steknu učešćem u misiji benefiti koji svakom sudioniku veoma znače.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnim misijama?

U biti, u vojsci ne bi smjelo biti podjele poslova na muške i ženske i osobno ih nikada ne bih dijelio. Smatram da u vojsci postoje određeni poslovi koje žene mogu izvršiti, a muškarci ne mogu. Ženski angažman je posebno neophodan kada su u pitanju

Fotografija: Privatna arhiva

poslovi rada na prijavno propusnoj službi, na ulazu u zgrade, gdje se mora provesti detaljna kontrola svih posjetitelja. Isto tako, u nekim misijama, poput one u Islamskoj Republici Afganistan, treba shvatiti kulturološke razlike i poimanje žene. Stoga, želim da ohrabrim žene da ulaze u vojsku i da se prijavljuju za odlazak u mirovne misije.

S obzirom na iskustvo stečeno u mirovnim misijama, koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

OS BiH su istinski veleposlanici i profesionalci diljem svijeta, a prvenstveno u ratovima zahvaćenim područjima, gdje rade izrazito dobar posao. Smatram da nema časnijeg posla od „BITI VOJNIK“ i zato bi ohrabrio sve vojnike, dočasnike, časnike da se prijave za sudjelovanja u mirovnim misijama. Iskustvo, znanje i prijateljstvo koje steknete tamo zaista vrijedi i zato se prijavite i budite veleposlanici svojih zemalja.

„Oružane snage Bosne i Hercegovine prate savremene trendove angažovanja žena u obukama za mirovne misije“

ČAJIĆ, Jasmin

Brigadir

Centar za obuku za operacije podrške miru u Butmiru

Koji su uslovi da bi se određena osoba prijavila za učešće u mirovnoj misiji?

Pravilnikom o učešću pripadnika MO BiH i OS BiH u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu u članu 22 propisano je:

- Ministar odbrane BiH donosi naredbu o izvršenju pripremnih radnji za upućivanje u operaciju podrške miru, na osnovu koje otpočinje proces odabira kandidata.
- Pri odabiru kandidata mora se uvažavati karakter operacije podrške miru i drugih aktivnosti u inostranstvu, stručnost, iskustvo i nacionalna zastupljenost kandidata i uvjeti koje propisuje organizator ili kontingent u čijem sastavu su jedinica-pripadnici OS BiH.
- U operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu ne može učestvovati pripadnik protiv kojeg se vodi krivični ili disciplinski postupak te lice koje je kažnjavano za krivična djela za koja se postupak vodi po službenoj dužnosti, kao i ona lica koja su u prethodnim misijama ocjenjena ocjenom „zadovoljava“ i manje, ili na bilo koji način u misiji narušili ugled BiH.

- Profesionalna vojna lica mogu biti upućena u operacije podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu bez lične saglasnosti.

Ovdje posebno želim istaknuti da je poznavanje engleskog jezika i završen kurs za mirovne operacije nezaobilazan inicijalni kriterij, ne samo za prijavljivanje za misiju, već i tokom svih faza selekcije kandidata za misiju.

Da li postoje razlike u uslovima i obuci za učešće u mirovnim misijama zasnovane na spolu i tipu misije?

U samom odabiru kao i obuci za mirovne operacije spol nije kriterij. U zavisnosti od misije jedinice ili štabne grupe postoji mogućnost da se za određene dužnosti određuje konkretna osoba u zavisnosti od spola (npr. pretres osoba u zoni operacija i slično). U cilju poštovanja rodne ravnopravnosti prilikom odabira kandidata, daje se ravnopravna prilika ženama da konkurišu za učešće u mirovnoj misiji.

Kako izgleda obuka za kandidate i koliko je ona usaglašena sa situacijom na terenu?

Pravilnikom o učešću pripadnika MO i OS BiH u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu (član 23) propisano je:

- U operacije podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu upućuju se obučeni pripadnici MO i OS BiH.
- Zajednički štab naredbom reguliše vrijeme i lokacije za izvođenje obuke kontigenta koji se upućuje u operaciju podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu.
- Obuka se provodi prije upućivanja u operaciju podrške miru, u BiH i inostranstvu te po mogućnosti, u zoni operacija. Obuku u zoni operacija i inostranstvu koordinira MO sa

Fotografija: Privatna arhiva

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

organizatorom operacije podrške miru i drugih aktivnosti u inostranstvu, a prema utvrđenom programu i međunarodnim standardima.

- Nakon završene obuke, prije upućivanja u operaciju podrške miru i drugih aktivnosti u inostranstvu, vrši se provjera obučenosti u cilju sagledavanja osposobljenosti za izvršavanje misije po pravilima angažiranja, koju, zavisno od načina učešća OS u operaciji podrške miru i važećih sporazuma, izvršavaju OS ili organizator.

akreditovani od strane UN-a i NATO-a, što praktično znači da zadovoljavaju sve tražene, to jest potrebne, kriterije propisane od nosioca mirovnih operacija UN-a i NATO-a. Program obuke potpuno integriše teme i sadržaje koji su zahtijevane od nosioca operacija.

Na koji način stečena iskustva prethodnih učesnika u mirovnim misijama koristite u poboljšanju obuke budućih kandidata?

Iskustva se koriste u svim fazama obuke, počev od planiranja, dizajniranja i izvođenja nastavnih sadržaja. Pri izvođenju obuke koristi se kombinacija predavanja, diskusija i praktičnih vježbi. Primjera radi, u preduputnoj obuci za učešće pripadnika OS BiH u mirovnoj misiji UN-a u Demokratskoj Republici Kongo u svojstvu vojnih posmatrača UN-a, koja je realizirana u septembru 2017. godine, aktivno su učestvovali prethodni učesnici ove misije koji su realizirali niz predavanja o operativnom okruženju, samoj misiji i iskustvima steknjenim tokom realizacije iste.

U skladu sa citiranim članom Pravilnika, a u zavisnosti od misije, obuka se realizuje u BiH i u inostranstvu. Pritom je obuka u potpunosti usaglašena sa zahtjevima misije, a relevantnost obuke se, između ostalog, osigurava i uključivanjem pripadnika koji imaju svježa iskustva iz konkretnе misije u pripremu i realizaciju obuke za narednu rotaciju koja se upućuje.

O tome koliko je obuka usaglašena sa stanjem na terenu i koliko ispunjava potrebne uslove govori i činjenica da su naši kursevi institucionalno

Fotografija: Privatna arhiva

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Nadalje, jedan od metoda jeste i panel interaktivna diskusija između lica koja su bila u misiji i polaznika kursa, gdje polaznici kursa imaju priliku da izravno postavljaju pitanja o posebnim interesovanijima u predmetnoj misiji. Konačno, lica koja su bila u misiji ostaju na dispoziciji tokom cijelokupne pripreme nove rotacije to jest kontingenta pa sve do konačnog upućivanja u misiju. Također, lica koja su bila u misiji su primarni kandidati za pozicije instruktora u centrima poput PSOTC-a u Butmiru, gdje imaju priliku da nastave prenositi iskustva kontinuirano i kroz ostale forme obuke, a koje su u vezi sa mirovnim operacijama, kao što su izgradnja integriteta, rodna ravnopravnost, zaštita civila i tako dalje.

Da li postoji trend rasta broja žena u obukama za mirovne misije i koje su prednosti njihovog angažmana općenito?

Trend rasta broja žena u obukama za mirovne misije definitivno postoji. OS BiH prate savremene trendove kada je u pitanju ova oblast. Angažman žena u mirovnim operacijama ima više prednosti, od kojih navodim nekoliko:

- značajan dio populacije u područjima operacije podrške miru čine žene i djeca. Žene učesnice mirovnih snaga mnogo lakše stupaju u komunikaciju sa ovim kategorijama lokalnog stanovništva, čime poboljšavaju operativnu efikasnost;
- žene učesnice mirovnih snaga pružaju drugačiju perspektivu i proširuju percepcije vezane za razumijevanje operativnog okruženja i eventualnih posljedica određenih akcija (ili propuštanja) mirovnih snaga, jer su u stanju potpunije sagledati položaj lokalne ženske populacije, njihove potrebe i interese, kao i reakcije na eventualne akcije mirovnih snaga;
- u mnogim sredinama u kojima se izvode mirovne operacije znatno je kulturološki prihvatljivije da određene radnje, kao na primjer pretres lica, zadržavanje i slično, prema ženama i djeci izvršavaju žene.

Koliko se razlikuje obuka za osobe koje su već bile u mirovnim misijama u odnosu na one koji se prijavljuju po prvi put?

Svaka misija je specifična i jedinstvena. S tim u vezi, obuka za konkretnu misiju je specifična i jedinstvena. Osim toga, situacija u operativnom okruženju je dinamična i mijenja se s protokom vremena, tako da obuka koja je, na primjer, bila relevantna prošle godine, nije u potpunosti relevantna i ove godine. Naravno, polaznicima koji imaju ranija iskustva trebalo bi biti lakše pratiti obuku i ispuniti postavljene standarde, međutim, sam sadržaj preduputne obuke ne zavisi od prethodnih iskustava njenih polaznika, već prevashodno od potreba misije i aktuelnog stanja na terenu.

“U mirovnoj misiji stječete neprocjenjivo lično i profesionalno iskustvo”

ĐURIĆ, Nenad
Poličijski službenik
Policija Brčko Distrikta BiH

Gdje i koliko dugo ste bili u mirovnoj misiji i kakvo je Vaše generalno iskustvo?

Kao policijski službenik Policije Brčko distrikta BiH, učestvovao sam u tri mandata u mirovnoj misiji na Kipru sa ukupnim vremenom trajanja od 43 mjeseca. Moje iskustvo u ovoj misiji je pozitivno jer sam tokom boravka u istoj imao priliku za stjecanjem novih radnih iskustava koje, zbog prirode posla, vjerovatno nikada ne bih stekao. Također, imao sam priliku i zadovoljstvo da direktno radim i saradujem sa policijskim službenicima, pripadnicima vojske i civilima iz drugih zemalja što je, pogotovo tokom mog prvog angažovanja u misiji, predstavljalo svojevrstan izazov.

U tome mi je mnogo pomoglo iskustvo koje sam „ponio od kuće“ jer sam od 1997. do 2003. godine radio i sarađivao sa pripadnicima policije UN koji su bili raspoređeni u misiji u BiH. To iskustvo mi je bilo od velike pomoći jer sam kroz tu saradnju zapravo shvatio šta znači rad u jednoj takvoj međunarodnoj sredini, što je za rezultat imalo lakšu komunikaciju i svođenje mogućnosti za eventualnim greškama na poslu na relativan minimum. Moram naglasiti da sam tokom mog prvog angažovanja u mirovnoj misiji također stekao i jedno potpuno drugačije iskustvo u kulturnoškom i religijskom smislu.

Koji su Vam oblici formalne i neformalne pripreme za mirovne misije najviše pomogli tokom angažmana?

Pred odlazak u prvu misiju, mogao sam se osloniti samo na neformalne pripreme, odnosno, na informacije koje su bile dostupne putem interneta. Obratio sam pažnju na stvari koje se tiču same misije, kao što su uzrok i posljedice konflikta, trenutna politička situacija, mandat misije, poslovi i zadaci svih komponenti koje se nalaze u sklopu misije. Također sam istraživao i sigurnosnu situaciju šireg okruženja u zemlji gdje sam trebao boraviti, kako bih dobio što kompletnejšu sliku. Tokom svojih kasnijih angažmana bio sam u velikoj prednosti, jer sam već posjedovao iskustvo i znanje iz prethodnog boravka u misiji, a mogao sam se osloniti i na formalno znanje koje sam stekao u vidu predmisione obuke koja je u današnje vrijeme standard i uslov za odlazak u mirovne misije. Predmisiona obuka za odlazak u mirovne misije je izuzetno važna, jer pruža polaznicima osnove o načinu funkcionisanja organizacije UN-a kao i rada i boravka u multikulturalnoj sredini. S ponosom mogu da istaknem da sam na navedenoj obuci angažovan kao instruktor još od samog dizajniranja.

Opišite nam Vaše dnevne radne zadatke tokom trajanja misije?

Tokom trajanja misije obavljao sam više funkcija kao što su Oficir za trening, gdje sam organizovao i učestvovao u izvođenju početnog kursa koji je obavezan za sve nove UN policajce po njihovom dolasku u zonu misije. U sklopu mog angažovanja pri civilnim poslovima, radio sam na poslovima koji regulišu normalizaciju civilnog života unutar zone razdvajanja kao i dostavljanja humanitarne pomoći. Dnevni poslovi i zadaci su se sastojali u kontroli i izdavanju dozvola za sve aktivnosti civila unutar zone razdvajanja, pratnje i dostavljanja humanitarne pomoći, obezbjeđenja vjerskih skupova i slično.

Fotografija: Privatna arhiva

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Također sam obavljao funkciju vođe jednog tima na sektoru, a kasnije i koordinatora timova civilnih poslova na nivou misije. Moji dnevni poslovi i zadaci su bili da obezbjedim nesmetan rad timova na terenu u operativnom i administrativnom smislu kao i njihovu koordinaciju. Bio sam počastovan da obavljam i funkciju oficira za vezu gdje sam bio zadužen za stalni kontakt i koordinaciju aktivnosti između UN policije i svih partnera u misiji.

Koje su to prednosti i poteškoće boravka u mirovnoj misiji?

Prednosti boravka u misiji su svakako mogućnosti profesionalnog usavršavanja, jer se pruža mogućnost rada na nekim novim pozicijama i odjeljenjima koji nisu tipični za naše policijske agencije, ali je određena iskustva moguće primjeniti u dalnjem radu. Još jedna od važnijih prednosti koju bih istakao je rad i život u multikulturalnoj sredini, što vas lično obogaćuje. Što se tiče poteškoća boravka u mirovnoj misiji, meni je lično poteškoću predstavljala odvojenost od porodice.

Fotografija: Privatna arhiva

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Mogu reći da sam angažmanom u mirovnoj misiji proširio svoje znanje, posebno kada je planiranje i izvođenje obuka i kurseva u pitanju, a stekao sam i nova znanja u sferi civilnih poslova, humanitarnog rada i poslova koje prate oficira za vezu. Lične beneficije mog angažmana su nova prijateljstva, ostvareni poslovni kontakti kao i veći nivo finansijske stabilnosti.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnim misijama?

Moje mišljenje je da je angažman žena u mirovnim misijama jako bitan. Žene čine značajan dio društva i ne vidim razlog zašto one ne bi bile angažovane u mirovnim misijama u većem broju, pogotovo kada znamo da postoje poslovi i zadaci koje će daleko uspješnije obaviti žena. Kada to kažem, prvenstveno mislim na žene i djecu koji su korisnici mandata u zoni misije, a pri tom uzimam u obzir određene specifičnosti kao što su kultura, običaji i zakoni. U svakom slučaju, važno je da shvatimo i prihvati podjednaku zastupljenost polova bez ikakve diskriminacije i da zajedno radimo na ostvarenju ciljeva misije.

S obzirom na iskustvo stečeno u mirovnim misijama, koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

Moje preporuke za buduće kandidate zavise od misije gdje bi kandidati eventualno bili raspoređeni, ali neke generalne preporuke koje mogu dati, prije svega, su da posvete vrijeme na pripremama i istraživanju, kako same misije, tako i države u koju će biti raspoređeni, zakona, kulture i religije koja je zastupljena. Preporučio bih, također, da budu otvoreni za nova znanja i saznanja i da ista budu spremni primjeniti u svojoj sredini po povratku iz misije. Na samom kraju, veoma je važno koristiti zdrav razum, demonstrirati visok nivo profesionalnosti i integriteta, promovisati svoju državu i agenciju iz koje dolazite, jer ipak smo mi tamo negdje ambasadori svoje zemlje.

***“Odlazak u mirovnu
misiju je bila dobra
odluka”***

GAĆIĆ, Maja
Narednica
Poličijska stanica Teslić, MUP RS

**Gdje ste i koliko dugo bili u mirovnoj misiji i
kakvo je Vaše generalno iskustvo?**

U periodu od 05. avgusta 2013. do 05. avgusta 2015. godine bila sam pripadnica bosanskohercegovačkog kontingenta u mirovnoj misiji UN-a u Južnom Sudanu. Prvih sedam mjeseci boravila sam u bazi UN u mjestu Bentiu Unity State na sjeveru Južnog Sudana, a zatim sam, nakon što je polovinom decembra u Južnom Sudaru počeo rat, evakuisana u Jubu, glavni grad Južnog Sudana. U Jubi sam radila dva mjeseca u UN bazi na zaštiti civilnog stanovništva, zajedno s ostalim komponentama UN misije, nakon čega sam se vratila u Bentiu, a potom u aprilu 2014. godine, ponovo dobila premještaju u Jubu, gdje sam ostala do kraja mog mandata.

Odlazak u mirovnu misiju je bila dobra odluka, iako je bilo teških trenutaka, dana kada želite sve da napustite i da idete kući jer ste preumorni ili ne vidite napredak. Međutim, uz pomoć i podršku ljudi koji se nalaze zajedno sa vama u misiji, prebrodite taj period i nastavite dalje. Mogu reći da sam vrlo zadovoljna svojim angažmanom i radom u misiji i to su prepoznali moji nadređeni od kojih sam dobita dobre ocjene i pozitivan izvještaj.

**Koji su Vam oblici formalne i neformalne
pripreme za mirovne misije najviše pomogli
tokom angažmana?**

Kao prvo, da bi ste uopšte bili jedan od kandidata koji mogu aplicirati za učešće u mirovnim misijama, morate imati minimum 8 godina radnog staža u policiji, odobrenje od nadređenih, u mom slučaju komandira policijske stanice, načelnika policijske uprave, kao i ministra unutrašnjih poslova, da uđete u proceduru i postanete kandidat. Uslov je, također, da položite test iz engleskog jezika i poznajete rad na računaru, nakon čega vas ministarstvo ili agencija, zavisi gdje ste zaposleni, predlaže da pohađate dvosedmični kurs predmisione obuke za UN policiju u

Centru za obuku za operacije podrške miru u Butmiru. Nakon završene obuke, ukoliko položite test i dobijete certifikat da ste uspješno završili obuku i preporuku da ste sposobni za učestvovanje u mirovnim misijama, možete da aplicirate za neku od mirovnih misija u kojoj BiH ima svoje kontigente.

Moram istaći da pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) koji žele da idu u mirovnu misiju, imaju izuzetnu pomoć i podršku Odjeljenja za međunarodnu saradnju, kabineta ministra MUP RS, kao i samog ministra gospodina Dragana Lukača. Što se tiče neformalne pripreme, morate biti svjesni da idete u područje, odnosno zemlje, u kojima su ekonomski, socijalni, politički i bezbjednosni uslovi izuzetno teški. Meni su najviše koristili savjeti kolega koji su bili prije mene u Južnom Sudaru, što mi je pomoglo da shvatim šta je naš zadatak u mirovnoj misiji i šta možemo da očekujemo kada je riječ o uslovima života u toj zemlji.

Fotografija: Privatna arhiva

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Opišite nam Vaše dnevne radne zadatke tokom trajanja misije?

Svaka UN misija ima svoj mandat i u mandatu su tačno precizirani poslovi i zadaci svih komponenata koje učestvuju. Po dolasku na područje misije, bila sam raspoređena u UN Bazi u Bentiu kao policijski savjetnik, gdje sam zajedno s ostalim pripadnicima UNPOL-a svakodnevno radila na savjetovanju i treniranju lokalne policije Južnog Sudana, s ciljem da ih naučimo kako da obavljaju osnovne policijske poslove i zadatke.

Kada je počeo rat u Južnom Sudanu, osnovni zadatak misije je postao zaštita civilnog stanovništva, koje je pomoći potražilo u bazama UN-a širom Južnog Sudana. Samim tim, u početku krize, zadatak UNPOL-a je postao zaštita civila koji su se nalazili unutar UN baza, a mi smo kao učesnici morali organizovati straže na ulazima u bazu i vršiti patroliranje kroz dio kampa gdje su smješteni civili. Nakon premeštaja u Juba, 9 mjeseci sam radila u UNPOL timu koji je bio zadužen za zaštitu civila, prvo kao zamjenik tim lidera, a kasnije i kao tim lider. Moj zadatak bio je održavanje sigurnosti unutar samog kampa, zaštita UN imovine koja se nalazila u tom dijelu, kontrola lica koja su ulazila u kamp, pružanje pomoći svim civilnim organizacijama koje su radile unutar kampa te slanje izvještaja o bezbjednosnoj situaciji i preduzimanju mjera i radnji. Nakon toga, bila sam oficir za vezu sa UN vojnim i civilnim organizacijama koje su provodile UN mandat u Južnom Sudanu, kao i sa mnogobrojnim nevladinim i humanitarnim organizacijama, koje su svakodnevno obavljali poslove iz svog djelokruga unutar kampova, kao što su podjela hrane, pružanje medicinske pomoći, izgradnja smještaja, škola, ambulanti i slično.

Koje su to prednosti i poteskoće boravka u mirovnoj misiji?

Prednosti učestvovanja u mirovnoj misiji su višestruke. Prije svega, naučite da radite i razmišljate na sasvim drugačiji način od načina na koji vršite dužnost u BiH. U mirovnoj misiji, vi ste savjetnik kojeg lokalna policija može, a i ne mora da posluša, jer ne postoji način da vi natjerate nekoga da prisustvuje treningu ili da posluša vaš savjet što i kako bi trebalo uraditi u određenim situacijama ili na koji način da zaštitite 10 ili 10.000 civila koliko ih je bilo u UN kampovima, bez oružja, i kako da izbjegnete da vas ti isti civili ne napadnu tokom dužnosti.

Prednost učešća u misiji je što upoznajete kolege iz cijelog svijeta, vidite njihov način rada i razmišljanja i radeći s njima unaprijedite engleski jezik, koji rijetko imamo priliku koristiti u matičnoj državi. Najčešće poteskoće sa kojima se susrećete u misiji, svakako su izuzetno teški uslovi za život, počevši od toga da boravite, odnosno živite u takozvanom kontejneru od 10m². Niste u mogućnosti kupiti osnovne životne namirnice jer ih nema, a i one koje možete naći na pijaci, ili u prodavnica koje postoje samo u Jubi, su vrlo skupe. Malaria također predstavlja najveći zdravstveni problem. Problemi sa kojima se susrećete su rasne, polne i društvene razlike, iako je osnovno pravilo UN-a poštivanje različitosti. Bilo je situacija u kojima vam kolege odbiju poslušnost iz razloga što ste žena, ili što ste niži po činu, iako u misiji u Južnom Sudanu u pravilu čin koji imate u svojoj zemlji nije značio bolju poziciju u samoj misiji, nego napredujete u skladu s vašim znanjem, radom i zalaganjem.

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Naučite da poštujete mišljenje, rad i životne navike drugih ljudi koji imaju drugačija kulturnoška shvatanja, koji imaju daleko veće životne probleme od vas i uopšte, od zajednice u kojoj vi živite. Naučite također da radite i živite u skoro nemogućim uslovima, a moram reći da su čelnici misije bili izuzetno zadovoljni sa radom i zalaganjem pripadnika BiH kontingenta. Moram istaći da su velike predrasude kolega i sugrađana o nama koji odlazimo u misije, jer misle da smo mi tamo zaradili veliki novac, što je zapravo nemoguće zbog troškova života u misiji, smještaja, kao i putovanja kući. Rezultat mog agažmana u misiji je što sam uspjela da opravdam svoje učešće izvršavanjem svih zadataka koji su mi bili povjereni i da predstavim svoju zemlju na najbolji mogući način.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnim misijama?

Angažman žena u mirovnim misijama je vrlo bitan, uostalom, kao i u policijskim i vojnim strukturama u BiH, jer postoje poslovi i zadaci namjenjeni isključivo ženama. U zemljama poput Južnog Sudana, žene i djeca su najugroženiji sloj društva, seksualna eksploracija, silovanja i djeca koja su regrutovana u vojsku su svakodnevница. Zbog toga je vrlo bitno da imate žene pripadnike UNPOL-a koje će savjetovati

Fotografija: Privatna arhiva

lokalnu policiju šta da rade u slučaju kada imaju ženu žrtvu silovanja ili ženu koja je seksualno eksplorisana. Također, ukoliko vam trebaju određene informacije iz lokalne zajednice, a imate područja u kojima je strogo zabranjeno da žene razgovaraju sa muškarcima, potrebne informacije će dobiti samo žena. Uostalom, u većini slučajeva žena će lakše razgovarati sa drugom ženom, pogotovo kada je nasilje u pitanju.

Šta mislite o položaju žena u mirovnim misijama i kakvo je Vaše lično iskustvo?

U mirovnoj misiji se polna ravnopravnost naročito poštuje. Najvažnije je da vi izvršavate zadatke koji su u vašoj nadležnosti bez obzira da li ste muškarac ili žena te da poštujete načela misije. Ja sam bila jedina žena vođa tima u kampu gdje su bili smješteni civilni, i to ne zato jer sam žena, nego zato što sam svoje zadatke izvršavala vrlo dobro. Također, u samoj organizacionoj strukturi misije u Južnom Sudanu, žene su zauzimale visoke pozicije i ostvarile izuzetne rezultate. Pripadnice BiH kontingenta su vrlo dobro radile posao za koji su bile zadužene, i više

puta smo pohvaljene od strane menadžmenta misije, naročito za zalaganje u kriznom periodu, kada je određeni broj zemalja povukao svoje kontingente iz Južnog Sudana.

S obzirom na iskustvo stečeno u mirovnim misijama, koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

Najbitnije je da ste psihički i fizički spremni da radite i živite u uslovima koji su jako teški, da imate podršku prvenstveno porodice koja trpi jer ste odsutni, pogotovo ako imate djecu, ali i vaše organizacione jedinice u kojoj radite. Morate se navići na činjenicu da možda nećete promjeniti stanje koje ste zatekli u misiji, ali ukoliko uspijete steći povjerenje ljudi koje trenirate i savjetujete, da dođu na vaše treninge ili da sarađuju sa vama, ili spasite samo jedan život, uspjeli ste.

"Učešće u mirovnoj misiji je vrhunac vojničke karijere"

HODŽIĆ, Ahmedin

Podoficir

Vojno - obavještajni bataljon
Oružanih snaga BiH

Gdje i koliko dugo ste bili u mirovnoj misiji i kakvo je Vaše generalno iskustvo?

Samo iskustvo učešća u mirovnoj misiji je neprocjenljivo, jer biti angažovan i raditi u jednoj multinacionalnoj sredini donosi određene izazove, benefite i specifičnosti. Od 02.09.2015. do 14.03.2016. godine bio sam učesnik mirovne misije u Islamskoj Republici Afganistan, u Regionalnoj Komandi Sjever sa sjedištem u Mazari Šarifu. U mirovnoj misiji u tom periodu su učestvovali vojne snage iz ukupno 21 države, većina su bile članice NATO-a, a neke članice partnerskih zemalja. Tokom boravka u mirovnoj misiji, susretao sam se sa novim procedurama, načinom rada i funkcionisanja u NATO okruženju, a također i novim kulturama, različitim tradicijama, što je samo po sebi veoma interesantno. Povremeno se susrećete sa određenim poteškoćama u radu, kao što su adaptacija na klimu i privikavanje na novu sredinu.

Koji su Vam oblici formalne i neformalne pripreme za mirovne misije najviše pomogli tokom angažmana?

Činjenica da ste odabrani kao kandidat i učesnik jedne mirovne misije nosi sa sobom određene obaveze koje morate ispuniti prije samog odlaska. Tu prije svega mislim na određene jezičke edukacije, online kurseve koje zahtjeva NATO savez i tome slično. Lično sam prolazio kroz dvije faze priprema, kao i jednu integracijsku obuku s kontingentom A-5 inicijative. Prva faza obuke se odvijala u BiH, koju su realizovale OS BiH u trajanju od 5 dana. Nakon toga druga faza obuke i Integracijska obuka održana je u Republici Hrvatskoj i trajala je 25 dana. Tokom obuke naučite mnogo o tome šta vas očekuje u misiji, posebno kroz iskustva kolega koji su već bili u misijama. Obuke imaju svoju svrhu, međutim, koliko god se vi pripremali, kada dođete na područje operacija, opet nailazite na niz poteškoća kojima

tokom pripreme za odlazak u mirovnu misiju niste pridavali pažnju. Na terenu vidite da je teorija jedno, a praksa drugo. Međutim, jaka volja, maksimalno angažovanje i posvećenost poslu pomažu da lakše prebrodite sve prepreke.

Fotografija: Privatna arhiva

Opišite nam Vaše dnevne zadatke tokom trajanja misije?

Dužnost na kojim sam bio angažovan je bila usko vezana za sigurnost same baze u Mazari Šarifu. Naša misija nije bila borbena. Bili smo angažovani na štabskim dužnostima i svim pripadnicima OS BiH koji su bili angažovani u mirovnoj misiji bilo je zabranjeno da učestvuju u borbenim dejstvima u Afganistanu.

Radili smo s opremom velike vrijednosti s kojom se prije nismo susretali, a mjesto za rad je bilo zatvoreno i sigurno. U bazi smo svakodnevno morali nositi vojničku uniformu, oznake čina, prezimena i pripadnosti oružanim snagama.

Koje su to prednosti i poteškoće boravka u mirovnoj misiji?

Općenito ima više prednosti, nego poteškoća. Učešće u mirovnoj misiji je vrhunac vojničke karijere. Najveći uspjeh koji možete postići u svojoj vojničkoj karijeri je da budete izabrani od svoje države i da je sa ponosom predstavljate u operacijama podrške miru. To je samo po sebi velika obaveza, jer ste počastovani što ste izabrani da predstavljate svoju zemlju. Velika prednost je i rad u multinacionalnoj sredini gdje upoznajete nove kulture, običaje i prijatelje iz drugih država. Također, upoznajete se sa novim standardima i načinom rada. Zbog toga, boravak u mirovnoj misiji u ovim segmentima predstavlja jedno neprocjenljivo životno i vojno iskustvo.

Za mene, najveća poteškoća tokom boravka u misiji bilo je odsustvo od porodice, jer koliko god da ste vi bili pripremljeni na to, tokom učešća u misiji u određenim trenucima porodica vam nedostaje. Ovo posebno teško pada u početku. Ako u periodu boravka u misiji imate neke značajne datume koje ste kod kuće obilježavali s članovima porodice, u takvim danima ste povučeni i potišteni, ali kao vojnik morate biti spremni da to prebrodite.

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Po meni, učešće u mirovnoj misiji donosi mnogo beneficija. Beneficija je, prije svega, samo angažovanje i rad u multinacionalnoj sredini, gdje susrećete osobe različitih religija, običaja i tradicija. Tokom boravka u misiji, većinom se susrećete s osobama koje su iz zemalja članica NATO-a i upoznajete se s njihovim standardima i načinom rada. Stječete nova znanja i iskustva, a zahvaljujući tome imate mogućnost biti dio i nekih drugih međunarodnih vježbi i aktivnosti u okviru NATO-a. Iskustvo i znanje, koje nakon završetka mirovne misije ponesete sa sobom kući, možete adekvatno iskoristiti i prilagoditi svakodnevnim obavezama u svojoj jedinici. Također, pruža se i mogućnost napredovanja i izgradnje profesionalne karijere.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnim misijama?

Žene u misiji se ni u jednom trenutku ne osjećaju manje vrijednjima niti imaju podređenu ulogu. U sastavu jedinice u kojoj sam učestvovao, bilo je oko 10% žena koje su ravnopravno učestvovale u svakodnevnim obavezama i zadacima. Na pojedinim pozicijama bile su angažovane isključivo žene, jer je priroda posla bila takva da je tu dužnost mogla obavljati samo žena, kao što je na primjer pretres ženske osobe prilikom ulaska u bazu.

S obzirom na iskustvo stečeno u mirovnim misijama, koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

Svi oni koji imaju volju i želju da iskuse rad u multinacionalnom okruženju, ne trebaju se dvoumiti ni u jednom trenutku, jer učešćem i angažmanom u mirovnim misijama mogu više dobiti, nego izgubiti. Odlazak u mirovnu misiju vam pruža mogućnost da steknete neprocjenljivo životno i vojno iskustvo. Ne trebaju se bojati odgovornosti, jer sa sigurnošću mogu reći da su pripadnici OS BiH sposobni i dobro obučeni za uspješno obavljanje poslova i zadataka u operacijama podrške miru i da u svakom trenutku na profesionalan način mogu odgovoriti bilo kojem izazovu.

"Imamo razvijen program psihološke podrške porodicama pripadnika MO/OS BiH koji učestvuju u mirovnim misijama"

Od koje godine je uveden institut podrške psihologa učesnicima mirovnih misija i kako se podrška manifestuje u praksi?

Psihološka služba uvedena je 2015. godine i trenutno u OS BiH radi šest psihologa sa pripadnicima koji odlaze u misiju. Proces rada sa svakim pripadnikom koji odlazi u misiju traje intenzivno godinu i po dana. To podrazumijeva šest mjeseci pripreme, šest mjeseci boravka i šest mjeseci poslije povratka iz misije. Aktivnosti koje se provode sa učesnicima prije njihovog odlaska u misiju su edukacije, koje se prvenstveno baziraju na kontroli i upravljanju stresom, priprema porodice i niz drugih aktivnosti kojima želimo postići potrebnu psihičku borbenu spremnost za

**LEŽAJA, Vesna
Psihologinja
Komanda za upravljanje personalom
Oružanih snaga BiH**

misiju. Tokom pripremne faze, svim kandidatima se posvećuje značajna pažnja i psiholog je uglavnom dostupan svakome za individualno savjetovanje kad god je to nekom potrebno. Isto tako, psiholog je dostupan i za članove porodice.

Psiholog koji je radio u fazi pripreme jedinice za odlazak u mirovnu misiju, odlazi i u posjetu toj jedinici, što je vrlo dobro prihvaćeno od samih učesnika. Važno je da pripadnici koji borave u misiji poznaju psihologa koji je radio s njima, jer se na taj način ostvaruje drugačija komunikacija i zapravo prihvataju psihologa kao dio tima. Psiholog je sve vrijeme dostupan komandiru jedinice koja boravi u mirovnoj misiji, za bilo kakav oblik savjetovanja. Međutim, moram napomenuti da su okolnosti vezane za psihološku podršku oficira koji odlaze u mirovne misije UN djelimično drugačije. Oni u ovim misijama borave godinu dana i nisu raspoređeni u isto mjesto rada, pa psiholog ne odlazi u posjetu iz organizacionih razloga. Primjeri takvih misija su Kongo i Mali, gdje još uvijek niko od psihologa OS BiH nije išao u posjetu. Što se tiče prilagođavanja na period nakon okončanja misije, isti psiholog sa ovim učesnicima radi debriefing i dekompresing, što je poseban proces koji je uveden radi reintegracije, rehabilitacije, prevencije mentalnih poremećaja i postepenog povratka učesnika mirovnih misija u civilni život.

Koje su poželjne karakterne osobine kandidata za učešće u mirovnim misijama i kako izgleda njihovo testiranje? Nakon odabira kandidata, šta podrazumijevaju psihološke pripreme za mirovne misije?

Poželjne osobine kandidata za učešće u mirovnim misijama su dobra psihološka i fizička pripremljenost. Uz to kandidati, prije svega, trebaju imati potrebna vojna znanja, poznavati strani jezik i biti upućeni u procedure rada u misiji u koju odlaze.

Fotografija: Privatna arhiva

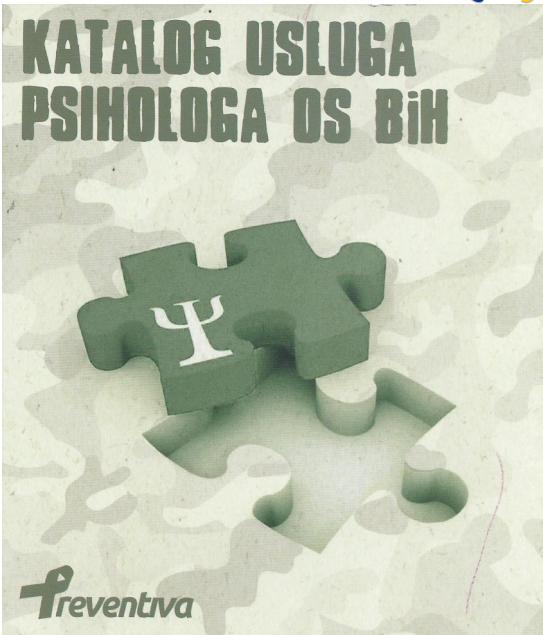

Što se tiče testiranja kandidata za učešće u mirovnim misijama, ono se vrši kroz različite faze gdje se procjenjuju njihova emotivna stabilnost, osobine ličnosti, trenutno prisustvo anksioznosti i stresa i tome slično.

Psihološke pripreme sa kandidatima za mirovne misije podrazumijevaju socijalno i emocionalno dobro funkcionisanje u jedinici i porodici. Pokušavamo da njihove postojeće kapacitete podignemo na što veći nivo i oni koji dosegnu najveći nivo, biraju se za odlazak u misiju. Uglavnom ih pripremamo kroz različite edukativne radionice i vježbe koje provodimo sa njima, kao što su tehnike relaksacije, defusing i psihološki debrifing. Radi se o vježbama koje doprinose smanjenju napetosti neposredno nakon kritičnog događaja i učimo ih kako da prepozna prisustvo stresa kod sebe i kako da se nose sa istim. Kandidatima su na raspolaganju i različite brošure i vodiči gdje se mogu informisati na koji način da prepozna simptome i reakcije te kako da sve što im se događa „drže“ pod kontrolom.

Koji su najčešći izazovi sa kojima se suočavaju osobe tokom boravka u mirovnoj misiji i koje osobe Vam se najčešće javljaju za pomoć nakon povratka iz misije?

Najčešći izazov za pripadnike koji odlaze u mirovne misije je odvajanje od porodice i prilagođavanje na nove životne uslove u misiji. Kandidati po dolasku u misiju se, prije svega, trebaju fiziološki priviknuti na vremensku razliku, na različitu klimu i na potpuno drugaćiji način funkcionisanja u vojnim bazama. Koliko god mislimo da je vojnik dobro pripremljen, on ima osjećaj ugroženosti jer dolazi u zonu koja je bila pogodena ratom gdje uvijek postoji mogućnost ugroženosti života. Odsustvo privatnosti, također je jedan od izazova jer oni uglavnom funkcionisu u kolektivu i rijetko je da imaju priliku da budu sami. Isto tako, odvojenost od porodice je posebno veliki izazov jer prodica za vrijeme boravka pripadnika u misiji funkcionise sama i ponekad se javlja problem nesnalaženja članova porodice. Za pomoć psihologa nakon povratka iz misije javlja se određeni broj ljudi. Otpriklje, od pet do sedam posto muškaraca i žena po povratku kući, suočavaju se sa problemom reintegracije u civilnu i radnu sredinu i u principu traže određene savjete za svoj problem.

Fotografija: Lijflet "Katalog usluga psihologa OS BiH", Preventiva

Da li postoje primjeri da su takvi izazovi uzrokovali određene psihološke probleme, i ako da, koje?

Postoji nekoliko primjera da su izazovi sa kojima su se pripadnici susretali u misiji izazvali određene psihološke probleme. To su problemi u funkcionisanju porodice; problemi sa većom dozom anksioznosti i napetosti, zbog kojih ne uspijevaju da se na lagan i jednostavan način vrate funkcionisanju kod kuće; kao i poremećaji koji dolaze udruženo sa anksioznosću ili depresijom i koji rezultiraju nekim ovisnostima, kao što je konzumiranje alkohola. Uglavnom, slučajeva post traumatskog stresnog poremećaja nije bilo među pripadnicima OS BiH koji su bili učesnici mirovnih misija.

Da li povratak iz mirovne misije otežava integraciju osobe u svoje primarno okruženje?

Generalno, prilikom povratka iz misije vojnici nemaju neki posebno veliki problem. Jedva čekaju da završe misiju i da se vrate svojim porodicama. Međutim, ono što je karakteristično kod pripadnika drugih vojski, ali i kod nas, je da u početku svi negiraju probleme koje možda imaju i da se tek nakon mjesec dana ili nakon pola godine, kada postanu svjesni problema, javljaju

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

za pomoć. Nekad postoji problem da se porodica teško prilagodi na njihovo ponovno prisustvo, a i pripadnicima, isto tako, treba vremena da se vrate u rutine porodičnog života, za razliku od rutina koje su uspostavili u misiji. Dogodi se da partner koji je ostao kući sa djecom ne rješava u toku misije problem kojeg ima sa djecom ili sam sa sobom, pa tako član koji je učestvovao u misiji to pripisuje sebi, kao svoju grešku ili krivicu jer je otišao u misiju. Ponekad djeca pokazuju regresiju u ponašanju, postižu slabiji školski uspjeh, budu neposlušna i slično, a sve to pripadniku koji je bio u misiji otežava reintegraciju u porodicu.

Da li boravak u mirovnim misijama ima pozitivan efekat na te osobe, i ako da, kako?

Boravak u mirovnim misijama svakako pozitivno utječe na većinu pripadnika. Prvo, odlaskom u misiju oni ispunе svoju želju, jer vojnik pored toga da bude vojnik ima želju i da ode u misiju. Mnogi od njih se vrate bolji, spremniji i, između ostalog, bogatiji za jedno novo životno iskustvo. Pozitivni efekt misije je i veće vrednovanje života i načina na koji mi živimo na ovim prostorima, uspostavljanje prijateljskih veza između pripadnika naše jedinice, ali i sa pripadnicima drugih država koji su u misiji. Osobe koje se vrate iz mirovne misije su i fizički spremnije, jer tokom boravka u misiji imaju priliku da koriste svoje slobodno vrijeme za fizičke pripreme, tako da često budu u dobroj fizičkoj kondiciji po povratku kući.

Da li je razvijen mehanizam podrške za porodice osoba koje se nalaze u mirovnim misijama i koliko često se koristi?

Imamo razvijen program psihološke podrške porodicama pripadnika MO/OS BiH koji učestvuju u mirovnim misijama. Već u toku pripremne faze jedinice ili pripadnika koji odlazi u misiju, psiholozi su dostupni kako za pripadnika, tako i za njegovu porodicu. Prije nego što jedinica ode, organizujemo porodični dan, kada članovi porodica svih pripadnika koji odlaze u misiju, borave jedan dan s nama. Sa djecom organizujemo različite radionice, pripremamo simbolične poklone, kao što je bojanka, koja je namjenski urađena kao vodič i dnevnik za djecu predškolskog uzrasta, gdje je kroz crteže prikazano kuda to njihov otac ili majka odlaze i šta rade u misiji, ali i šta oni rade kod kuće. Članovima porodice omogućena je podrška psihologa na lokaciji, putem telefona ili odlaskom njihovoj kući ako je potrebno.

Pored toga, imamo razvijenu mrežu saradnje i sa Centrima za mentalno zdravlje na čitavoj teritoriji BiH, što nam dosta olakšava da, po potrebi, povežemo člana porodice sa najbližim Centrom za mentalno zdravlje. Potreba članova porodice za podrškom psihologa obično je izražena u početku misije dok se ne prilagode, ali i u toku misije. Razlozi su različiti, ponekad potraže savjet, ponekad im je potrebna podrška i motivacija, ponekad imaju potrebu da se ispričaju s nekim, ali i da im se zaista pruži psihološka pomoć, što nije često.

Koje su Vaše preporuke za osobe da se što lakše nose sa izazovima tokom boravka u mirovnoj misiji?

Osnovna preporuka je da budu fizički i psihički dobro pripremljeni za odlazak u misiju i da posjeduju potrebna znanja i vještine, ali i da se porodice pripreme za period odsustva člana porodice koji se nalazi u misiji. Međutim, život je nepredvidiv, pa ako nađu na problem za kojeg ne nalaze rješenje, i pripadnici i članovi njihovih porodica trebaju potražiti stručnu pomoć. Psiholozi MO/OS BiH su im na raspolaganju.

„Prisustvo ženskih predstavnica u mirovnim misijama poboljšava društveni status žena u zemlji u kojoj se misija sprovodi”

PEPIĆ, Zoran
Pukovnik

Centar za obuku za operacije podrške miru u Butmiru

Gdje i koliko dugo ste bili u mirovnoj misiji i kakvo je Vaše generalno iskustvo?

U periodu od 04. februara do 04. augusta 2011. godine učestvovao sam u operaciji podrške miru - ISAF u Islamskoj Republici Afganistan. U toj mirovnoj misiji učestvovalo su mnoge zemlje, od kojih veći dio zemalja članica NATO, 12 zemalja partnera-članova Euroatlantskog partnerskog vijeća, među kojima i BiH, kao i 11 zemalja koje nisu članice ovih asocijacija. Moram napomenuti da je misija ISAF odobrena Rezolucijom br.1386 Vijeća sigurnosti UN decembra 2001. godine sa prvobitnim fokusom na glavni grad Kabul i njegovu okolinu sa ciljem da se obuče Afganistske Nacionalne Snage Sigurnosti (ANSF), da se u tranzicijskom periodu pomogne Afganistanu u ponovnom uspostavljanju i izgradnji institucija vlasti uz istovremeno primarno angažovanje u borbi protiv talibana.

Oktobra 2003. godine, novom Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a, donesena je odluka da se ova misija proširi na cijeli Avganistan što je postepeno i realizованo. U periodu od 2006. do 2011. godine jedan od osnovnih zadatka međunarodnih koalicionih snaga na čelu sa Sjedinjenim Američkim

Državama su bile intenzivne borbene operacije posebno na jugu i istoku zemlje u borbi protiv globalnog terorizma

Moje generalno iskustvo iz mirovne misije je pozitivno. S jedne strane, to je svojevrsna životna škola, a s druge, jedan veliki profesionalni izazov, koji, ako u profesiji hoćete da postignete ono što želite, mora biti neizostavan dio vaše profesionalne izgradnje. Učešće u mirovnoj misiji predstavlja prije svega, jedno veliko priznanje našoj državi, koja je od konzumenta strane pomoći postala neko ko je u stanju da pomogne zemljama koje se nalaze u sličnoj situaciji u kojoj je BiH bila početkom i sredinom 90-tih godina. Ujedno, učešće u navedenoj operaciji podrške miru je i veliko priznanje OS BiH, koje su time postale sastavni dio međunarodnih snaga koje su aktivno učestvovalo u održavanju i izgradnji mira i stabilnosti u svijetu.

Koji su Vam oblici formalne i neformalne pripreme za mirovne misije najviše pomogli tokom angažmana?

Formalne pripreme za odlazak u mirovnu misiju su bile izrazito kompleksne, ali osmišljene i realizovane na jedan vrhunski i profesionalan način. Za odlazak u mirovnu misiju imali smo kompleksne individualne i kolektivne pripreme. Što se tiče formalnih individualnih priprema, svi kandidati su morali da završe osnovni kurs o poznavanju opšte situacije u Afganistanu putem NATO online specijalnog programa učenja na daljinu. Bez dobijenog certifikata o uspješno završenom navedenom kursu nismo mogli da nastavimo sa daljim pripremama. Takođe, prošli smo kroz ljekarske pregledе, testove i psihotestove koji su sastavni dio procedure za odlazak u mirovnu misiju. Jedan dio individualnih i kolektivnih priprema obavljen je u BiH u organizaciji OS BiH i Njemačkog kontingenta u čijem sastavu smo izvršavali zadatke u zoni operacija.

Fotografija: Privatna arhiva

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Ove pripreme su podrazumijevale realizaciju različitih sadržaja kao što su: poznavanje i rukovanje ličnim naoružanjem i vojnom opremom, procedure medicinske zaštite, atomsko-biološko-hemijske odbrane, rukovanja sa minama i neeksplođiranim ubojnim sredstvima, vojne topografije kao i druge važne opšte sadržaje koje svaki oficir mora poznavati da bi otišao mirovnu misiju. U drugoj fazi priprema u trajanju od dvije nedelje smo u združenom centru NATO-a za obuku u Bidgošću u Poljskoj prošli kroz obuku za konkretnе dužnosti i pozicije koje smo izvršavali u zoni operacija.

Što se tiče priprema, meni lično, kao i ostalim kolegama, veoma su bile korisne lekcije o iskustvima štabnih oficira OS BiH koji su već bili u prethodne tri rotacije u ovoj mirovnoj misiji. Tom prilikom, mogli smo dobiti odgovore na različita i konkretna pitanja u vezi misije, a što nam je bilo od neprocjenjivog značaja za nastavak priprema, kao i rad u misiji.

Opišite nam Vaše dnevne radne zadatke tokom trajanja misije?

Formalno, ali i faktički, radno vrijeme u misiji traje 24 časa dnevno zavisno od potreba i situacije u zoni odgovornosti, na terenu, kao i zahtjeva i naređenja prepostavljenog za angažovanjem. Prvih 15 dana u misiji proveo sam na dužnosti desk oficira za planove u Upravi za politiku i planove (J5) u Regionalnoj Komandi "Sjever" (RCN) koja je bila locirana bazi "Marmal" u Mazar-i Šarifu. Ubrzo, nakon transformacije dijela organizacijsko-formacijske strukture RCN formiran je Direktorat za razvoj sposobnosti Afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti. U toj novoformiranoj organizacijskoj cjelini komande sam postavljen za Načelnika odjeljenja za razvoj sposobnosti snaga Afganistanske Nacionalne policije (ANP). U sastavu odjeljenja sam imao 5 desk oficira iz zemalja učesnica, koji su bili odgovorni za razvoj sposobnosti snaga različitih tipova i vrsta policijskih jedinica u zoni operacija. Te jedinice su izvršavale različite policijsko-vojne operacije, počev od redovnih zadataka održavanja javnog reda i mira, policijske obuke, kontrole graničnog pojasa, snaga za brza dejstva, do specijalnih operacija protiv terorističkih snaga talibana u zoni odgovornosti.

Moji osnovni zadaci u misiji, kao i zadaci odjeljenja za koji sam bio odgovoran, su bili vezani za aktivnosti prijema i prikupljanja relevantnih informacija i izveštaja, njihove obrade u operativne svrhe kao i

práce i analiza situacije, statusa i angažovanja policijskih snaga u zoni odgovornosti. Svakodnevno sam kroz lični kontakt sarađivao i razmjenjivao informacije sa oficirom za vezu ANP i prepostavljenom komandom u Kabulu, kako o tome što se dešavalo u zoni tako i sa drugim organizacijskim elementima RCN. Težište je bilo na statusu i angažovanju snaga vezanih za pripremu, planiranje, organizaciju i izvođenje trenutnih i budućih operacija združenih snaga na terenu. Pored toga, pružali smo pomoć komandama i jedinicama policijskih snaga na terenu te pripremali i organizovali saradnju sa partnerskim organizacijama, policijom UN-a i ostalim bitnim internacionalnim vladinim i nevladinim organizacijama kao i relevantnim domaćim sigurnosnim agencijama u zoni odgovornosti.

Fotografija: Privatna arhiva

Koje su to prednosti i poteškoće boravka u mirovnoj misiji?

Kao oficir, boravak u mirovnoj misiji sam uglavnom posmatrao kao odličnu profesionalnu mogućnost koja mi se ukazala. Sama činjenica da ste u prilici da pomažete u izgradnji mira, sigurnosti i stabilnosti nekome ko je u ratnom stanju ili stanju neposredne ratne opasnosti, gdje su ugroženi životi i temeljna ljudska prava djece, žena i populacije čini vas dodatno zadovoljnijim i ispunjenijim, kako sa profesionalnog, tako i ljudskog aspekta. Učešćem u misiji imate sjajnu priliku i mogućnost upoznavanja visokih profesionalnih normi, standarda i procedura rada NATO-a, koje značajno doprinose vojno-stručnom usavršavanju svakog starješine.

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Tokom boravka u misiji svakodnevno razmjenjujete znanja i iskustva sa kolegama iz OS različitih zemalja, usavršavate poznavanje engleskog jezika, upoznajete drugu zemlju, različite običaje i kulturu drugih naroda. Imate priliku da budeste ambasador svoje države i nacije i da ih časno, ponosno i dostojanstveno predstavljate u svijetu uporedno sa promocijom etike pripadnika OS BiH, kao i vaše vojne profesije. Najveća poteškoća boravka u misiji je svakako odvojenost od porodice. Skoro osam mjeseci, od priprema do realizacije misije, ste od nje odvojeni. Rad u otežanim uslovima, kao što su stalne moguće sigurnosne prijetnje, izazovi, stres, veliki psihofizički i intelektualni napor, takođe su poteškoće koje donosi boravak u misiji. Tu su i izazovi prilagođavanja i adaptacije različitim zahtjevima i metodama rada koje tamo preovladavaju, kao i različiti kulturološki izazovi sa kojima se srećete na terenu. Ali za pravog, dobro pripremljenog i sposobnog profesionalca ni to ne predstavlja veliki problem.

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Prije svega, naučite na vlastitom primjeru da je učešće u mirovnoj misiji svojevrsni ispit profesionalne zrelosti i izgrađenosti svakog profesionalnog vojnika. Imate priliku da sagledate i vidite metode i načine rada ne samo NATO-a kao vojno-političke alijanse, nego i vaših kolega, partnera, saradnika kao i predstavnika zemlje u koju ste došli. Vidite životе običnih ljudi, njihove svakodnevne životne poteškoće, a posebno druge običaje i kulture, što vas na kraju, čini bogatijim u svakom smislu. Naučite da steknete sposobnosti brze analize situacije i predlaganja konkretnih rješenja, jer uvijek morate biti spremni da brzo odgovorite zahtjevima sigurnosne situacije koja se vrlo brzo i lako mijenja na terenu.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnoj misiji?

U vrijeme kada sam ja učestvovao u ISAF misiji, BiH nije imala ženskih predstavnica, dok pojedine zemlje jesu. Učešće žena u mirovnim misijama nije samo pitanje rodne ravnopravnosti, već i činjenice da je njihovo učešće zaista važno u misijama, naročito u onim dijelovima svijeta gdje žene imaju poseban tretman shodno kulturi, vjeri i običajima tog naroda. Zbog toga je opšti trend u svim armijama svijeta, a posebno u operacijama podrške mira, da se poveća

broj žena profesionalnih vojnih lica, koje će izvršavati specifične - njima primjerene zadatke sa ženskim dijelom populacije te zemlje. Time značajno otvarate vrata da i taj segment društva zemlje domaćina bude aktivno uključen u izgradnju društva, demokratije, vladavine prava i poštovanja temeljnih ljudskih prava i sloboda. To u značajnoj mjeri poboljšava položaj žena i njihov društveni status u zemlji u kojoj se operacija podrške mira sprovodi.

S obzirom na iskustvo stečeno u mirovnim misijama koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

Svima, koji to žele i mogu, iskreno preporučujem da se kandiduju za učešće u mirovnim misijama i da se na taj način pridruže značajnom dijelu pripadnika OS BiH koje su do sada u istim učestvovali. Učešćem u mirovnoj misiji dobijate sjajnu priliku da se izgradite i ostvarite na profesionalnom i ljudskom planu. Neka svakodnevno rade na sopstvenoj ličnoj izgradnji te da se što aktivnije uključe u učenje engleskog jezika kao jednog od važnih preduslova za upućivanje u istu. Također, treba da iskažu jaku volju, želju i htijenje u cilju sticanja potrebnih znanja i vještina, kroz različite forme i oblike školovanja i usavršavanja kako u BiH tako i u inostranstvu, koje će im omogućiti da pored toga što se bave vojnim pozivom, imaju priliku da postanu mirotvorci i daju doprinos izgradnji svjetskog mira i stabilnosti u kriznim žarištima širom svijeta.

**„Jedina sam policajka iz BiH
koja sam do sada učestvovala
u tri mirovne misije“**

**ŠEDO, Vildana
Istražiteljica
Prva policijska uprava,
MUP Kantona Sarajevo**

Gdje i koliko ste bili u mirovnoj misiji i kakvo je Vaše generalno iskustvo?

U vremenskom periodu od 2009. do 2016. godine učestvovala sam u tri mirovne misije UN. Moja prva misija je bila u Liberiji (Zapadna Afrika), gdje sam bila u vremenskom periodu od decembra 2009. do januara 2012. godine. To je bila misija održavanja mira i jačanja kapaciteta lokalne policije u pružanju policijskog servisa građanima, a posebno ugroženim kategorijama. U toj misiji sam zajedno sa mojim timom obavljala poslove i zadatke policijskog savjetnika u operativnim poslovima i zadacima. Konkretno, radila sam kao vođa tima jedinice koja se bavila istragom krivičnih djela koja su počinjena na štetu, uglavnom, žena i djece. Radilo se o krivičnim djelima kao što su nasilje u porodici, genitalno sakaćenje žena i djevojčica, bludne radnje, silovanja i slično.

Navedena krivična djela su bila ključni problemi u Liberiji kada govorimo o sigurnosti građana u jednoj državi, a posebno žena i djece. Po povratku u BiH iz UN misije u Liberiji, radila sam redovne poslove i zadatke u Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo (MUP KS) do maja 2013. godine da bih se, nakon toga, ponovno uputila u misiju, ali ovaj put u Libiju, gdje sam radila na poziciji rodnog savjetnika za policiju. U Libiji sam radila do juna 2014. godine kada je kompletno osoblje UN-a evakuisano iz države, a zbog jako loše sigurnosne situacije, na žalost, UN Misija još uvijek se nije vratila u Libiju.

Od decembra 2014. do marta 2016. godine sam radila u UN Misiji u Afganistanu na poslovima policijskog savjetnika za razvoj strategija u MUP-u Afganistana za rad policije u zajednici te istraga krivičnih djela protiv žena i djece, kao i na razvoju procedura za zaštitu žena uposlenica u njihovom ministarstvu. UN misije u Libiji i Afganistanu su bile misije više političkog karaktera nego održavanje mira te su moji zadaci bili rad na razvoju strategija,

procedura i pravilnika iz određenih oblasti, dok sam u Liberiji radila na izravnom savjetovanju lokalne policije i jačanju njihovih operativnih kapaciteta.

Kada govorim o iskustvu u ovim misijama, posebno bih izdvajala misiju u Liberiji. Liberija je zemlja u kojoj su žene jako aktivne u svim sferama i općenito žele da donose promjene. Činjenica da je u toj zemlji predsjednica žena, također mnogo govori. Isto tako, misija u Liberiji je bila jedina gdje sam zaista vidjela da su lokalni policajci sretni da implementiraju svaku odluku koja se donijela i bili su aktivni učesnici u predlaganju rješenja. U Libiji mi je bilo dosta lakše raditi jer su žene bile prisutne u policiji i u društvu, i nisam se morala boriti sa lokalnim kolegama za samu ideju i važnost učešća žena, kao i važnost postojanja jedne operativne policijske jedinice koja će se baviti zaštitom žena. Što se tiče Afganistana, to je zemlja koja ima specifičnu kulturu i morate uložiti puno truda da bi ste vi i vaše ideje bili prihvaćeni od lokalne vlasti i stanovništva u toj zemlji. Lično sam morala puno učiti o šerijskom zakonu i koristiti isti tokom implementiranja ideja koje zastupa UN.

Fotografija: Privatna arhiva

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

Koji su vam oblici formalne i neformalne pripreme za mirovne misije najviše pomogli tokom angažmana?

U vrijeme kada sam ja trebala otići u prvu misiju, 2009. godine, kao policijski službenici nismo imali formalnu pripremu, izuzev razgovora u Ministarstvu sigurnosti BiH. U mom slučaju, najviše su pomogle neformalne pripreme, gdje sam kroz razgovor sa kolegama koji su već bili u misijama, nastojala što više saznati o lokalnom stanovništvu, kulturi, klimi i načinu života u toj zemlji. To su veoma bitne stvari koje bi svako od kandidata trebao znati prije odlaska u misiju, ali, s druge strane, koliko god da čitate o njima, nikada nećete biti u potpunosti spremni za ono što tamo nađete, i u koju god misiju da odete imaćeće drugačije iskustvo. Pred odlazak u preostale dvije misije bili su organizovani kursevi u Centru za obuku za operacije podrške miru u Butmiru, na kojima sam određeno vrijeme bila angažovana i kao instruktor te sam svoje iskustvo mogla prenijeti kolegama i budućim kandidatima. Mogu slobodno reći da su moje kolege i svi kandidati koji su prošli kroz taj kurs bili mnogo bolje pripremljeni i bilo im je mnogo lakše suočiti se sa promjenama i stvarima koje su ih dočekale u misiji.

Fotografija: Privatna arhiva

Opišite nam Vaše dnevne radne zadatke tokom trajanja misije?

Kao što sam prethodno rekla, u misiji u Liberiji sam uglavnom radila kao savjetnica lokalne policije u operativnim poslovima i zadacima. Obavljala sam funkciju šefice jedinice koja se bavila istragom zločina protiv žena i djece, poput krivičnog djela silovanje, koje je ključni problem u Liberiji. Tako je na primjer u toku 2009. i 2010. godine na sedmičnoj bazi bilo prijavljeno između 24 do 30 slučajeva silovanja.

Moram da kažem da mi je kao ženi i policajki bilo veoma teško prihvatići realnost života u tom dijelu svijeta, posebno slučajevi silovanja djece od strane članova njihove porodice ili najbližih prijatelja i komšija, obzirom na to da kod nas ova vrsta krivičnog djela nije zastupljena u tom obimu.

U misijama u Libiji i Afganistanu, nisam imala dodira s operativnim poslovima jer su to bile političke misije i uglavnom sam se bavila strategijskim planiranjem za razvoj MUP-a. U tim misijama radila sam u civilu te sam nosila i hidžab zbog svoje lične sigurnosti, kulture i običaja u navedenim državama. Ni jedan dan u ovim misijama u principu nije bio isti. Radni dan u misiji u Liberiji se nikada nije završavao prije osam sati naveče, dok u Afganistanu i u Libiji nije nikada ni završavao.

Koje su to prednosti i poteškoće boravka u mirovnoj misiji?

Učešće u mirovnim misijama je na mene jako pozitivno utjecalo. Pored toga što sam usavršila svoje poznavanje engleskog jezika, smatram da sam doživjela lični rast i razvoj, kao i profesionalni.

Ova vrsta iskustva vas obogati na način da naučite mnogo o ljudima koji dolaze iz drugačijih sredina, kultura, i koji imaju druge vrijednosti i drugačije prioritete u svojim životima. Kroz moje učešće u misijama radila sam u državama koje uglavnom imaju uništenu kompletну infrastrukturu te sam zahvaljujući tome stekla neprocjenjivo iskustvo u pogledu operativnog znanja i vještina i naučila da improvizujem u situacijama gdje nema tehnikе koja bi me podržala u radu, a koja je u mojoj državi dostupna i uzima se zdravo za gotovo.

Što se tiče poteškoća, posebno moram istaći da je tokom boravka u misiji potrebno mnogo truda da zadržite emotivne veze i bliskost sa porodicom i drugim bliskim ljudima. Odvojenost od porodice je,

BOSNA I HERCEGOVINA U MIROVNIM MISIJAMA

prema mojoj mišljenju, najveća poteškoća za svakog učesniku u misiji. Pored ovoga, mogla bih reći da je život u kampu meni lično teško padao, pogotovo u Afganistanu. Spomenula bih i poteškoće nakon povratka iz misije, jer vam je potrebno bar 6 mjeseci do godinu dana da počnete funkcionsati na pravi način, onako kako je bilo prije misije, kući sa porodicom, a i na poslu sa kolegama.

Šta ste naučili i koje su beneficije rezultat Vašeg angažmana u mirovnoj misiji?

Puno toga sam naučila u sve tri misije. Tokom misije u Afganistanu, obnašala sam i funkciju vršilac dužnosti policijskog komesara, u Libiji sam radila nacrt jedinice za zaštitu žena i djece u strukturi MUP-a Libije te pravilnik za pomenutu jedinicu, a u Liberiji sam bila šefica jedinice na državnom nivou te kroz sve te pozicije i rad na njima sam morala mnogo učiti i usavršavati se.

Prednosti angažmana u UN misijama ogledaju se u širenju ličnih i profesionalnih vidika, usavršavanju i motivaciji za izgradnju daljnje profesionalne karijere. Učešćem u mirovnim misijama, praktično sam osposobljena ne samo za izvršavanje operativnih policijskih poslova i zadatka, već i druge vrste poslova u sklopu MUP-a.

Koliko je prema Vašem mišljenju bitan angažman žena u mirovnim misijama?

Žena koja se odluči da ide u misiju, mora prije svega vjerovati u sebe i u svoje sposobnosti, jer će se od nje očekivati da u svom poslu uvijek bude na visini zadatka. S obzirom na moje iskustvo i iskustvo drugih žena koje su bile učesnice mirovnih misija, tvrdim da su žene veoma sposobne i da kvalitetno izvršavaju svaki zadatak koji im se povjeri.

Angažman žena u mirovnim misijama je veoma bitan, posebno s operativnog aspekta, jer žene i djeca su uvijek najugroženija grupa u zatvorenim društvima i križnim područjima te se istima mnogo lakše obratiti za pomoći i zaštitu ženi, nego muškarcu u uniformi.

Moram ovom prilikom napomenuti da su Ministarstvo sigurnosti BiH, kao i MUP KS, prepoznali važnost učešća žena policajki u mirovnim misijama te smo mi policajke iz BiH dobile priliku da apliciramo i radimo te promoviramo našu državu i svoja ministarstva u UN.

Šta mislite o položaju žena u mirovnim misijama i kakvo je Vaše lično iskustvo?

U svakoj misiji se daje prednost ženama pa je ponekad u cilju zastupljenosti žena, a pogotovo u sigurnosnim agencijama gdje žena skoro da i nema, prisutna i pozitivna diskriminacija kako bi se učešće žena za početak osiguralo. U svakom slučaju, UN nastoji da u svim mirovnim misijama osigura participaciju žena, kako bi bili zastupljeni i zaštićeni interesi žena koje čine veliki dio jednog društva te kako bi bile uzete u obzir njihove potrebe i očekivanja.

UN pružaju jednu sasvim drugačiju atmosferu, mogućnosti i motivaciju za žene koje žele da uspiju u profesionalnoj karijeri i to je najveći razlog zbog kojeg dajem preporuku svakoj mojoj kolegici da ide u UN Mirovne misije. Moram pohvaliti i Ministarstvo sigurnosti BiH, koje također vodi računa i implementira UN sistem kroz slanje policajki iz BiH, što nama kao pripadnicama ženskog spola i policijskim službenicama mnogo znači.

S obzirom na iskustvo stečeno u mirovnim misijama, koje su Vaše preporuke za buduće kandidate?

Ovaj posao morate voljeti dušom i tijelom. Ako vam je prioritet karijera kod kuće, porodica i prijatelji, dobro razmislite o razlozima za i protiv i budite spremni na rizik koji odsutnost nosi. Također aspekt lične sigurnosti u zemljama visokog rizika, kao što su Afganistan i Libija, ne treba biti zanemaren.

Ja bih uvijek otišla ponovo, ali to je već moj lični izbor. Usavršen jezik, upoznavanje kultura, bolje shvatanje funkcionsanja sistema sigurnosti, važnosti učešća i zastupljenosti žena u agencijama sigurnosti, samo su neke od prednosti koje stječete boravkom u misiji. Ovom prilikom bih voljela istaknuti da sam jedina policajka u BiH koja je do sada učestvovala u tri mirovne misije, za što na prvom mjestu moram zahvaliti MUP KS jer aktivno podržava i implementira Akcioni plan za provedbu UN Rezolucije 1325 (Žene, mir i sigurnost) zajedno sa Ministarstvom sigurnosti BiH.

Centar za sigurnosne studije - BiH

Centre for Security Studies - BH

Branilaca Sarajeva 13/I
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel.: +387 33 262 455/456
Fax.: +387 33 223 250

info@css.ba
www.css.ba

Centar za sigurnosne studije (CSS) osnovan je 2001. godine sa sjedištem u Sarajevu. CSS je nezavisni istraživački, obrazovni i trening centar posvećen poticanju dijaloga o sigurnosnim pitanjima, kao i promociji i očuvanju demokratskih struktura i procesa u vanjskoj i sigurnosnoj politici u Bosni i Hercegovini te u regiji Jugoistočne Evrope.

Projekat „STEP – Jačanje institucionalnih kapaciteta kroz širenje iskustava učesnika u mirovnim misijama“ implementira Centar za sigurnosne studije, a finansijski podržava Kanadski fond za lokalne inicijative.

Activity supported by the
Canada Fund for Local Initiatives

Activité réalisée avec l'appui du
Fonds canadien d'initiatives locales

Canada

*“Mišljenja sadržana u ovoj publikaciji ne odražavaju
obavezno i mišljenja Vlade Kanade”*